

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ROMANTİK İLİŞKİLERDE
KISKANÇLIK, BAĞLANMA STİLLERİ VE ALDATMA
ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Ece DEMİRAY

İstanbul, 2019

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ROMANTİK İLİŞKİLERDE
KISKANÇLIK, BAĞLANMA STİLLERİ VE ALDATMA
ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Ece DEMİRAY

Öğrenci No:

165590003

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Ali DAYI

İstanbul, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yetişkinlik Dönemindeki Romantik İlişkilerde Kıskançlık, Bağlanma Stilleri ve Aldatma Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldığı her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.17.06.2019

Ece DEMİRAY

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

17/06/2019

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 165590003 numaralı *Ece DEMİRAY*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Yetişkinlik Dönemindeki Romantik İlişkilerde Kıskançlık, Bağlanma Stilleri ve Aldatma Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 21/05/2019 tarih ve 2019/21 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANISMAN
Dr. Öğr. Üyesi Ali DAYI
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Özlem ŞENER
(İstanbul Aydın Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Ece DEMİRAY
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ali DAYI
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2019
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Aldatma, Bağlanma Stilleri, Kıskançlık, Romantik İlişkiler

ÖZ

YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ROMANTİK İLİŞKİLERDE KISKANÇLIK, BAĞLANMA STİLLERİ VE ALDATMA ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı, yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, aldatma niyeti ve kıskançlık düzeyi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Söz konusu ilişkilerin incelenebilmesi için anket aracılığıyla romantik ilişkisi olan 18 yaş üzeri 226 bireyden elverişli yöntemle veri toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak dört bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Sosyodemografik Bilgi Formu, Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği, Romantik Kıskançlık Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri – II’dir. Araştırmada sosyodemografik bilgilere ilişkin tanımlayıcı bulgular sunulmuş ve araştırma değişkenlerine yönelik ortalama puanlar açıklanmıştır. Değişkenler arası farklılıklara Pearson korelasyon analizi ile bakılmış, hipotezler çoklu regresyon analiziyle test edilmiştir. Demografik bilgiler ve değişkenler arasındaki farklılıklara ise bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analiziyle bakılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bağlanma stilleri ve aldatma niyeti arasında anlamlı ve pozitif bir farklılık olduğu, bağlanma stilleri ve kıskançlık düzeyi ile kıskançlık ve aldatma niyeti arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Name and Surname : Ece DEMİRAY
Supervisor : Asst. Prof. Ali DAYI
Degree and date : Master, 2019
Major : Clinical Psychology
Key Words : Committing Adultery, Attachment Styles, Jealousy,
Romantic Relationships

ABSTRACT

AN INVESTIGATION OF THE RELATIONS BETWEEN ATTACHMENT STYLES, INFIDELITY AND JEALOUSY IN ROMANTIC RELATIONSHIPS

This study aims to investigate the relationship between attachment styles, intention to commit adultery and jealousy level in romantic relationships in adulthood. In order to be able to examine these relationships, data were collected using the convenience sampling and through the questionnaire from 226 individuals over 18 years of age and in a romantic relationship. A questionnaire form consisting of four sections was used as a data collection tool for the research. Sociodemographic Information Form, the Intentions towards Infidelity Scale, the Romantic Jealousy-Induction Scale and the Experiences in close relationships inventory– II. In the study, descriptive findings related to sociodemographic information were presented and mean scores of the study variables were explained. The differences between the variables were analyzed by Pearson correlation analysis and hypotheses were tested by multiple regression analysis. The differences between demographic information and variables were analyzed by independent sample t test and one way variance analysis. According to the results of the study, it was found that there was a significant and positive difference between the attachment styles and the intention to commit adultery. However, there was no meaningful difference between the attachment styles and the jealousy level and between the jealousy level and the intention to commit adultery.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Bağlanma Kuramı	5
1.1.1. Bağlanma Kuramına Genel Bakış.....	5
1.1.2. Bağlanmanın Gelişimi	7
1.1.3. Bağlanmayı Etkileyen Faktörler	12
1.1.4. Bağlanma Kuramını Temellendiren Yaklaşımlar	18
1.1.5. Bağlanma Stilleri	21
1.1.5.1. Çocuklukta Bağlanma Stilleri	21
1.1.5.2. Ergenlikte Bağlanma Stilleri.....	23
1.1.5.3. Yetişkin Bağlanması	25
1.1.6. Bağlanma Stilleri İle İlgili Araştırmalar	27
1.2. Romantik İlişki Yaşantıları	30
1.2.1. Romantik İlişkinin Tanımı.....	30
1.2.2. Bağlanma Stilleri ve Romantik İlişkiler	31
1.3. Romantik Kıskançlık	34
1.3.1. Romantik Kıskançlığın Tanımı.....	34
1.3.2. Romantik Kıskançlığı Tetikleyen Unsurlar	35
1.3.3. Romantik Kıskançlığın Etkileri	36
1.4. Aldatma.....	38
1.4.1. Aldatmanın Tanımı	38
1.4.2. Aldatmanın Türleri	39

1.4.3. Aldatmanın Nedenleri.....	40
----------------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli.....	42
2.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme.....	42
2.3. Veri Toplama Araçları.....	42
2.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu.....	42
2.3.2. Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği.....	43
2.3.3. Romantik Kıskançlık Ölçeği.....	43
2.3.4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II.....	43
2.4. Verilerin Analizi.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Sosyodemografik Bilgilere Yönelik Bulgular.....	46
3.2. Araştırma Değişkenlerine Yönelik Bulgular.....	47
3.3. Sosyodemografik Bilgiler ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular.....	50

TARTIŞMA.....	56
----------------------	-----------

SONUÇ.....	63
-------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	65
----------------------	-----------

EKLER.....	80
-------------------	-----------

Ek 1. Onam Formu.....	80
-----------------------	----

Ek 2. Sosyodemografik Veri Formu.....	82
---------------------------------------	----

Ek 3. Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği.....	83
---	----

Ek 4. Romantik Kıskançlık Ölçeği.....	84
---------------------------------------	----

Ek 5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği.....	85
--	----

ÖZGEÇMİŞ.....	88
----------------------	-----------

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No:	Sayfa No:
Tablo 1. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları	44
Tablo 2. Sosyodemografik Bilgilere İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	46
Tablo 3. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları.....	47
Tablo 4. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	48
Tablo 5. Bağlanma Stillerinin Aldatmaya Yönelik Niyet Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları	49
Tablo 6. Bağlanma Stillerinin Romantik Kıskançlık Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları	49
Tablo 7. Romantik Kıskançlığın Aldatmaya Yönelik Niyet Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları	50
Tablo 8. Cinsiyet ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	51
Tablo 9. Yaş ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	51
Tablo 10. Eğitim Durumu ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	52
Tablo 11. Gelir Durumu ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	53
Tablo 12. Medeni Durum ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	54
Tablo 13. Evlilik ve Romantik İlişki Süreleri ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No:

Sayfa No:

Şekil 1. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli..... 10

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
H.	: Hipotez
İÇM	: İçsel Çalışan Modeller
s.	: Sayfa
Vb.	: Ve Benzeri

GİRİŞ

Yetişkinlik döneminde bireyin hayatının en önemli parçalarından birini romantik ilişkiler oluşturmaktadır. Bireyin ilişkisindeki her türlü durum onun kişisel ilişkilerini, iş yaşamını, mutluluk düzeyini etkilemektedir. Bu durum romantik ilişkileri kişinin yaşamını tümüyle etkileyen önemli bir unsur haline getirmektedir. Bu nedenle romantik ilişkiler çok sayıda değişkenle beraber birçok araştırmaya konu olmuştur.

Kıskançlık, temelde bir güç istencinin dışavurumu olarak ifade edilebilir. Romantik ilişkiler kapsamında ise kıskançlık, partnerlerden birinin ya da ikisinin birden üçüncü bir kişiyi ilişkileri üzerinde bir tehdit unsuru olarak algılaması olarak açıklanabilir. Aldatma ise temeli çok sayıda sebebe dayandırılabilen bir arzulara yeniliş olarak ifade edilebilir. Duygusal ve fiziksel/cinsel olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilen aldatma eyleminde duygusal aldatma, yazısız bir kural niteliğindeki sevginin ve ilginin yalnızca ilişki içinde olunan partnere bahşedilmesi durumunun tersine, bunları üçüncü bir kişiye yöneltmektir. Bu noktada duyguların aktarımı söz konusu olmaktadır. Fiziksel/cinsel aldatma ise duygusal bir aktarım olmaksızın cinsellik çerçevesinde aldatma anlamına gelmektedir. Romantik ilişkilerde en önemli sorunlardan birini oluşturan kıskançlık, bu çalışmanın kapsamına girmektedir.

Bağlanma, bireyin bebekliğinden itibaren başlayan ve tüm yaşantısına yön veren bir kavramdır. Kişinin duyguları, düşünceleri ve davranışları bağlanma stili çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle bağlanma stillerinin bireye dair tüm süreçlerde olduğu gibi romantik ilişkilerde de önemli bir etkisi vardır. Kıskançlık, aldatma ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Romantik ilişkiler oluşturmak, kişinin yaşamında mutluluğa sahip olmasının ve kendini güvende hissedebilmesinin en önemli nedenlerinden biri olarak kabul

edilmektedir. İki ya da daha fazla birey arasında oluşan yakınlık; her birinin diğer bireyle iletişim kurduğu ve kişisel şeyler paylaştığı psikolojik bir ilişkidir. Kişinin, romantik ilişki içinde karşısındaki kişinin tepkilerine göre değer gördüğü ve önemsendiğini hissettiği bir süreçtir. Kişilerin hayatında önemli bir yer edinen romantik ilişkiler, romantik ilişkileri de içine almaktadır. Romantik ilişkilerin çoğunlukla ergenlik çağında başladığı görülmektedir. Ergenlik çağı, çoğunlukla, genç bireylerin ilişkilerininin başlatıldığı ve gelişme gösterdiği bir dönemdir. Bu zamanda kurulan ilişkiler genellikle oyun gibi olmakta ve kısa sürmektedir. Yetişkin bir birey olma yolunda ilerledikçe ailesinden ayrılan kişiler, uzun süreli ve daha kalıcı duygusal ilişkilere doğru yol almaya başlarlar. Bireyler, bu zaman dilimindeki ilişkilerin sayesinde gelecekte beraber olacakları eşlerini bulmaktadırlar.

Bu araştırmanın amacı, yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, aldatma niyeti ve kıskançlık düzeyi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Aldatma eğilimi ve romantik kıskançlık, romantik ilişkilerde önemli seviyede yıkıcı tesirleri olan problemler içinde bulunmaktadır. İlişkilerinde bunun gibi problemlerle karşılaşan bireyler, kendi kendilerine her zaman bir çözüm bulamamak, kimi zaman taraflar, problemi neden çözemediklerini kavramsallaştıran bir uzmanın yardımına gereksinim duyarlar. İlişkilerde aldatma ve kıskançlık gibi sıkça karşılaşılan ve çift terapisinde ortaya koyulan problemlerle çalışan terapistlerin, her şeyden önce bu kavramlar ile bu kavramların temelini oluşturan dinamikleri kavramaları gerekir. Bu çalışmada da sözü edilen problemlere ışık tutulmakta; bu problemlerin birbirleriyle ilişkileri bağlanma stilleri çerçevesinde ele alınarak öneriler sunulmaktadır. Bu kapsamda literatüre katkı sağlanması ve öneriler sunulması açısından çalışma önem taşımaktadır.

Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problem cümlesi, “Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde kıskançlık, bağlanma stilleri ve aldatma arasında ilişkiler var mıdır?” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Hipotezleri

H1: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin bağlanma stilleri ile aldatma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1a: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin kaçınmacı bağlanma stili ile aldatma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1b: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin kaygılı bağlanma stili ile aldatma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin bağlanma stilleri ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2a: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin kaçınmacı bağlanma stili ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2b: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin kaygılı bağlanma stili ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin aldatma niyetleri ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada yer alan örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır. Araştırmada katılımcıların ölçeklerde yer alan sorulara dürüst bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır. Araştırmada yer alan ‘Sosyodemografik Bilgi Formu’nun katılımcıların sosyodemografik özelliklerini, ‘Romantik Kıskançlık Ölçeği’nin kıskançlık düzeylerini, ‘Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği’nin aldatma niyetlerini, ‘Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II’nin bağlanma stillerini doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma İstanbul'da ikamet eden, 18 yaş ve üzeri gönüllü 226 katılımcı sınırlıdır. Araştırmada kullanılan veriler 2018-2019 yılları arasında toplanan verilerle sınırlıdır. Araştırmada kullanılan veriler 'Romantik Kıskançlık Ölçeği', 'Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği' ve 'Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ile sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Bağlanma Kuramı

1.1.1. Bağlanma Kuramına Genel Bakış

1950’li yıllarda bağlanma kuramı, John Bowlby tarafından ortaya konmuştur (Ainsworth ve Bowlby, 1991, s. 335). Doğumla birlikte hayata gelen bebeklerin aşırı korumasız durumda olmasından dolayı ancak bir yetişkinin koruma ve bakım sağlamasıyla hayatta kalabilmeleri; bağlanma kuramının esas varsayımıdır (Hazan ve Shaver, 1994, s. 13). Bowlby (1969) Bebeğin doğmasından sonra, anne ya da anne figürüne on iki ay içinde oldukça kuvvetli bir şekilde bağlandığını vurgulamıştır. Kişilerde bağlanma, bebekle anne ya da bakımı sağlayan yetişkin arasındaki yakınlığı koruma altında tutmak amacıyla oluşan ilişkidir. Bu ilişkinin sahip olduğu nitelik, bebeğin gelecek hayatındaki fikir, duygu ve davranışları üzerinde etki göstermektedir (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1969; 1973). Hazan ve Shaver’a (1994) göre bebek, doğumunun ardından savunmasız ve korumasız durumda olduğu için dış dünyaya aşırı bağımlı haldedir ve bir yetişkinin koruması ve ilgisine sahip olmaksızın yaşayamaz. Bebekler bu nedenle anne ya da bakım veren bireye gereksinimleri olduğu için bağlanma davranışında bulunurlar. Hatta bebek ile bakım veren birey arasında ortaya çıkan bağlanma, bebeğin dış dünyada bulunan tehlikelere karşı korunmasını, dış dünyayı anlamasını, yaşamını sürdürebilmek için ihtiyacı olan aktiviteleri bakım veren bireyden öğrenmesini sağlar (Bowlby, 1969; 1973).

Erken çocukluk döneminde çağında bağlanma davranışı ortaya çıksa bile, bireyin davranışlarında ömür boyu etki bırakmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994, s. 15). Bowlby (1979) bebeklik döneminde bağlanma davranışının ortaya çıktığını fakat bireyin davranışlarında “doğumdan ölüme kadar” tesir bıraktığını vurgulamıştır. Bağlanma kuramına göre çocuk, annesi ya da bakım veren bireyle kurduğu ilişkisini özümser ve bu ilişki çocuğun gelecekteki yaşamında aile bireylerinden farklı olan kişilerle oluşturacağı ilişkiler konusunda bir rehber olur. Bowlby (1973) bu duruma

“içsel çalışan modeller” olarak açıklama getirmektedir. Bağlanma davranışı, bu modele göre erken çocukluk çağında ortaya çıkar fakat kişinin bağlanma davranışını içselleştirmesinin sonucu olarak tesiri hayat boyu sürer. Bowlby’nin tarafından ortaya koyulan “içsel (zihinsel) çalışan modeller” iki boyuttan meydana gelmektedir. Sırasıyla bu boyutlar, benlik ve başkalarıdır. Bu iki boyut, kişinin kendisine ve başkalarına dair olumlu ve olumsuz görüşlerini içermektedir. Bireyin bu görüşlerini, bebeklik çağında anne (bakım veren) ile arasında oluşturduğu bağlanma ilişkisinin niteliği etki etmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Bowlby, 1973).

Bartholomew ile Horowitz (1991), bu modeli esas alan yetişkin bireyler için dört gruptan oluşan bir bağlanma modeli ortaya koymuşlardır. İlerleyen kısımlarda bu model üzerinde tekrar durulacaktır. Bağlanma davranışı; bakım veren ve bebek arasında bebeğin hayatının ilk senelerinde geliştiğinden dolayı, bağlanma davranışları üzerine yapılan araştırmalar başlarda bebekler üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Ainsworth, Blehar, Waters ile Wall (1978) anne ve bebek arasındaki bağlanmayı irdelemek üzere bir çalışmada bulunmuşlardır. Anne ile bebeği araştırma esnasında bir süre birbirinden ayırıp, tekrar bir araya getirmişlerdir. Araştırma esnasında bebeklerin ortaya koyduğu tepkilerin incelenmesiyle, bebeklerde üç tür bağlanma şeklinin bulunduğunu belirlemişlerdir. Bu bağlanma türleri kaygılı, güvenli ve kaçınan bağlanma olarak belirtilmiştir. Annelerinin yanlarından ayrılmasından sonra ağlayan bebekler, güvenli bağlanma gösteren bebeklerdir. Annelerinin odaya dönmesi sonucu beraber rahatlamışlardır. Annelerinin yanlarından ayrılmasının ardından ağlamaya başlayan ama annelerinin odaya dönmesinin ardından ağlamaları kesilmeyen bebekler, kaygılı-kararsız bağlanma gösteren bebeklerdir. Annelerinin yanlarından ayrılma ve yanlarına geri dönme sürecinde herhangi bir tepki vermeyen bebekler ise kaçınan bağlanma gösteren bebeklerdir (Ainsworth ve diğerleri, 1978, s. 42).

Hayvanlar üzerinde de bağlanmaya dair araştırmalar ortaya konmuştur. Bunlardan biri olan Harlow’un deneyinde maymun bebeklerinin bağlanmaları incelemeye alınmıştır (Schrier ve Harlow, 1958, s. 151). Yeni doğan maymunlar bu deneyde, doğumun hemen ardından annelerinden ayrılarak kendileri için hazırlanmış olan kafeslerde büyütülmüşlerdir. Kafeslere yapay anneler konulmuştur. Bu yapay annelerden biri tahtadan üretilmiş olup, benzerlik bakımından gerçek anneden oldukça

uzaktır. Öbür yapay anne ise kahverengi olup yumuşaktır ve gerçek anneye fazlasıyla yakındır. Araştırmacılar, maymun yavrularının daha çok gerçek anneyle benzerliği olan yapay anneyi tercih ettiklerini, uyumak istediklerinde ve korktuklarında onun yanına gittiklerini vurgulamışlardır (Schrier ve Harlow, 1958, s. 152). Bununla birlikte, Harlow'un yaptığı çalışmaların sonucuna göre; gerçek anneyle ilişki kurmaktan yoksun kalan maymunların çiftleşmek konusunda zorlandıkları, dişi maymunların yavrularına cezalar verdiği, erkek maymunların ise çiftleşmedikleri vurgulanmıştır (Donley, 1993; Holmes, 1993; Seifert ve Hoffnung, 1987).

1.1.2. Bağlanmanın Gelişimi

Bowlby (1969)'nin ortaya koyduğu bağlanma kuramı, Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) yaptığı laboratuvar çalışmaları ile deneysel yöntemle desteklenmiş ve ilerletilmiştir. Ainsworth'ün kategori sistemi ile, ilk bağlanma ilişkisindeki bu değişiklikler daha çok netleşmiştir (Ainsworth ve diğerleri, 1978, s. 45). 'Yabancı Ortam Deneyi' ismi verilen çalışmada, 12-18 ay aralığında olan bebekler oyuncaklarla dolu bir odada bulunurken annenin odadan ayrılması sonucu bir yabancı ile yalnız kalmışlardır. Çalışmada, bebeklerin annenin odadan ayrılmasının ve annenin odaya dönmesinin ardından ortaya koydukları tepkiler gözlenmiştir. Bu gözlem araştırmasında bebeğin yakınlık kurma arayışı, anneye karşı davranışı, iletişimi sürdürmesi, keşif üzerine sergilediği davranışları, rahatlamaya karşı direnç göstermesi gibi davranış sistemleri incelenmiştir. Bağlanma tarzları dikkate alındığında bebekler, bakım verenlerinden ayrılıp tekrar bir araya geldiklerinde birbirlerinden farklı tepkiler ortaya koymuşlardır. Bu araştırmacılar, bebeklerin farklı stres koşullarında annesinden veya bakım vereninden ayrılması ve tekrar bir araya gelmesi esnasında gösterdikleri tepkilere göre belirlenmiş üç tür bağlanma tarzı belirtmişlerdir. Söz konusu bağlanma tarzları güvenli, kaygılı/kararsız, kaçınmacı olmak üzere üçe ayrılmıştır (Sümer ve diğerleri, 2016, s. 12).

Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanmış olan çocuklar, bağlandıkları bireylere itimat etmeleri nedeniyle güvende olduklarını hissederler. Bağlandıkları yetişkin ortamdan ayrılmaları durumunda mutsuz hale gelebilirler. Ancak yetişkinin döneceğine dair güven duyguları devam eder. Güvenli bağlanmış olan çocuklar endişe

ve korku duyduklarında, teselliye bağlandıkları yetişkinde ararlar. Bu çocuklar bağlandıkları yetişkinin onları korumak, rahatlatmak ve gereksinimlerini gidermek amacıyla daima uygun olduğunun, kendisi için orada olduklarının farkındadırlar. Bebeğin duyduğu gereksinimlerin zamanında giderilip giderilmemesiyle ilgili olarak bağlanma tarzlarına bakacak olursak; gereksinimleri tutarlı bir biçimde giderilen bebekler güvenli bir bağlanma geliştirmişlerdir; annelerinin yokluğu esnasında aşırı kaygılı tepkilerde bulunmaz ve annelerinin geri dönmesini sakin bir şekilde beklerler. Bu davranışlarını anneleri geri döndüğünde devam ettirir; olumsuz herhangi bir tepkide bulunmazlar. Keşif yaptıkları esnada annelerini güvenli bir dayanak olarak algılama yönelimindedirler. Annenin varlığında sözel, fiziksel ve görsel etkileşimle beraber etrafı da keşfetmeye başlarlar. Keşiflerinde, annenin ortamı terk etmesi sonucu azalma gözlemlenir. Ağlayabilirler veya ağlamayabilirler ancak anneleri ya da bakım verenleri geri döndüğünde fazlaca olumlu bir karşılama bulurlar. Eğer üzümlük seviyeleri yüksekse bakım verenlerine yaklaşım rahatlamaya geçerler ve keşfetmeyi sürdürürler (Goldberg ve Perry-Jenkins, 2004, s. 227). Gözlemlenmiş oran %70'tir (Ruppert, 2011; Paktuna Keskin, 2012). Güvenli bağlanma; özgüven ve sağlamlılık gibi ruh sağlığı belirtileriyle psikolojik iyi oluş ve duygusal sağlıkta, olumlu yönde ilişkili bir kavramdır. Bununla birlikte; sosyal sorun giderme kabiliyetleri, duyguları anlama, vicdan gelişimi, olumlu kendilik kavramlarıyla pozitif yönde ilişkiler ortaya koymaktadır (Thompson, 2006, s. 27). Güvenli bağlanmış çocukların birincil bakım verenlerinin çocukların gereksinimlerini hızlı bir şekilde giderdikleri, çocuklar ile daha fazla oyun oynadıkları, güvensiz bağlanmış çocuklara oranla çocuklarına karşı daha hassas oldukları saptanmıştır (Hazan ve Shaver, 1994, s. 15).

Kaygılı/kararsız bağlanma: Bağlandıkları bireyden uzaklaştıklarında, kaygılı-kararsız bağlanmış çocuklar çok huzursuz hisseder, stres tepkileri ortaya koyarlar. Bağlandıkları birey odaya geri geldiğindeyse bu olumsuz hisleri hafiflemez, sakinleşmekte zorlanırlar. Kaygılı-kararsız bağlanmış çocuklar yabancı bireyler hakkında büyük şüphe barındırırlar. Bu bağlanma tarzındaki çocukların birincil bakım veren bireyi, çocuğun gereksinimlerini istikrarsız bir şekilde giderir. Çocuk bazen yetişkine ulaşabilirken, bazen de bakım veren birey meşgul olduğu için çocuğa ilgi göstermez. Bu yüzden gereksinimleri zamanında giderilmeyen ve tutarsız karşılanan

bebekler kaygılı/kararsız bağlanma tarzını oluştururlar. Annelerinin yokluğunda ortaya koydukları aşırı kaygılı tepkileri, anne tekrar gelene dek sergilemeye devam ederler. Bebek, anne geri geldiğinde ise rahatlamaz ve anneye karşı öfkeli tepkiler sergiler. Oyuncaklarından en sevdiklerini bile reddedebilirler (Goldberg ve Perry-Jenkins, 2004, s. 227). Diğer taraftan annenin onu sakinleştirmesini istediğinden yakınlık kurmaya çabalasa da bir yandan tam olarak bir yakınlık kurmayı arzulamazlar. Annelerine davrandıklarından farklı olarak, bir yabancıya daha dostça davranışta bulunabilirler (Bowlby, 2012). İlerleyen yaşlarında, kaygılı-kararsız bağlanmış çocuklar, başka bireylere aşırı bağımlılık gösterebilmektedir. Kaygılı-kararsız bağlanmış çocuklar ayrıca yetişkinlik dönemlerinde diğer bireylere yaklaşımda tedirginlik hissedip, duygularının karşılıklı olmaması durumunda çok endişelenirler. Bu bireyler duygusal ilişkilerinde sıklıkla ilişkinin soğuk ve mesafeli olması sebebiyle ayrılıklar tecrübe ederler (Hazan ve Shaver, 1994, s. 15).

Kaçınmacı bağlanma: Kaçınan bağlanmış çocuklar, bakım veren bireyi yok saymaya yatkındırlar. Yabancı biri ile bakım veren birey arasında seçme olanağı verildiğinde hiçbir tercihte bulunmazlar. Kaçınan bağlanmış çocuğun, bakım veren bireyi yok sayması özellikle, yetişkinin odadan çıkması ve geri dönmesi sonucu gerçek olur. Çocuk, bağlandığı kişiden herhangi bir temas, telkin gereksinimi duymaz. Reddedilmenin yerine romantik ilişkiden uzak durmayı tercih eder. Kaçınan bağlanmış çocuklar, bakım veren bireylerin istismar ettiği (fiziksel, duygusal vb.) ya da gereksinimlerinin görmezden gelindiği çocuklar olabilmektedir. Söz konusu gereksinimler yalnızca fiziksel gereksinimler olmamaktadır; ilişki kurmaya dair birlikte vakit geçirme, temas gibi duygusal-sosyal gereksinimleri de içerir. Doğal olarak, gereksinimleri hakkında duyarsız bir tutumla karşılaşan bebekler, kaçınan bir bağlanma tarzı geliştirmektedir. Annelerinden neredeyse tamamen bağımsız davranarak çevrelerini keşfederler. Anneleri odadan ayrılan bu bebekler, olumlu ya da olumsuz herhangi bir tepkide bulunmazlar. Anneleri odaya geri geldiğindeyse bu tepkisizliği sürdürür ve herhangi bir yakınlık arayışı sergilemezler. Rahatlama ihtiyacı duymamakla birlikte fiziksel temas kurmaya çabalamazlar (Arslan, 2008, s. 557). Reddedileceklerini düşündükleri için, yakınlık kurmayı arzulasalar bile, anneleriyle aralarında bağ yokmuş gibi bir davranış gösterebilirler. İlerleyen yaşlarında; bakım

veren kişinin tepkilerine karşı direnç gösterdiğini ve kendisini cezalandırdığını düşündüklerinden, yardım-destek isteme davranışını sergilemekten imtina ederler (Hazan ve Shaver, 1994, s. 13).

Yetişkin bağlanma tarzları; “olumlu ve olumsuz” olarak ayrı kutuplarda, “benlik ve başkaları” boyutlarında Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından incelemeye alınarak dört bağlanma tarzı şeklinde ortaya konmuştur. Bu model aşağıda aktarılmıştır:

Şekil 1. Bartholomew ve Horowitz’in Dörtlü Bağlanma Modeli

		BENLİK MODELİ (Bağımlılık)	
		Olumlu (Düşük)	Olumsuz (Yüksek)
BAŞKALARI MODELİ (Kaçınma)	Olumlu (Düşük)	GÜVENLİ Yakınlık kurma konusunda rahat ve özerk	SAPLANTILI İlişkilere takıntılı
	Olumsuz (Yüksek)	KAYITSIZ Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt-bağımlı	KORKULU Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan

Kaynak: (Sümer ve Güngör, 1999, s. 79)

Aşağıda model içinde bulunan dört bağlanma tarzı üzerine açıklamalar yer almaktadır.

Güvenli Bağlanma: Bu bağlanma tarzını geliştiren kişiler, kendileriyle ve başkalarıyla alakalı olumlu modellere sahiptir. Sevilebilecekleri ve kendilerinin değerli olduğu fikrini benimserler. Diğerlerinin ise genellikle olumlu ve kabul edici tepkilerde bulunacağını düşünürler. Kendisine ve çevresine karşı saygı duyarlar. Yeni katıldıkları ortamlara rahatça uyum sağladıkları görülür. Başka bireylerle kolay bir şekilde romantik ilişki oluştururlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991, s. 228). Güvenli bağlanma tarzı geliştiren bireyler, olumlu benlik algısını ve kendini başkaları tarafından sevmeye değer bulma duygusuna ayrıca, başka bireylerin destekleyici, güvenilir, ulaşılabilir ve niyetinin iyi olduğuna dair olumlu beklentiler barındırırlar. Aslında bu özelliklere sahip olmasıyla güvenli bağlanma tarzındaki kişiler hem

başkalarıyla kolaylıkla yakınlık kurabilir hem de özerk kalmayı başarabilirler (Sümer ve Güngör, 1999, s. 82).

Kayıtsız Bağlanma: Diğer bireylere karşı olumsuz, kendilerine karşı ise olumlu davranışlar barındıran bireyler; kayıtsız bağlanma tarzını geliştirmişlerdir ve romantik ilişkiler kurmaktan, özerkliklerini korumak pahasına da olsa kaçınmaktadırlar. Kayıtsız bağlanan bireyler çevresindekileri olumsuz ve değersiz olarak nitelendirirken, kendilerini değerli görürler. Diğer bireylerle romantik ilişkiler kurmayı gereksiz bulmaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991, s. 229). Kayıtsız bağlanma tarzı geliştiren bireyler, başkalarına duyduğu ihtiyacı ve romantik ilişki kurmanın gerekliliğini reddederler ve özerkliği çok fazla önemserler (Sümer ve Güngör, 1999, s. 84).

Saplantılı Bağlanma: Başka bir bağlanma tarzı olan saplantılı bağlanmadaysa kişiler, kendilerini olumsuz nitelendirirken diğer kişileri olumlu nitelendirme yaklaşımında bulunurlar. Saplantılı bağlanan kişiler, diğer bireylerle olan ilişkilerinde önemli olduklarını hissetmek amacıyla çabalar ve bu çaba da ilişkilerinde bağımlı tutumlarda bulunmalarına yol açar. Romantik ilişkilerde bu yüzden başkalarına kanıtlama ve kendini doğrulama eğiliminde olabilirler. Söz konusu bireyler, devamlı şekilde ilişkileri ile saplantılıdır ve ilişkileri hakkında gerçeği yansıtmayan beklentiler barındırırlar (Sümer ve Güngör, 1999, s. 85).

Korkulu Bağlanma: Korkulu bağlanan kişilerse diğer bireylerin güvenilir olmadığı inancını güderken, kendisinin sevilmeyecek ve değersiz biri olduğunu düşünürler. Bu sebeple, diğer bireylerle romantik ilişkiler oluşturmaktan imtina ederek kendilerini korumaya alırlar. Güvenli bağlanma tarzının karşıtı, korkulu bağlanma tarzıdır. Korkulu bağlanmayı geliştiren bireyler, çevresindekileri ve kendisini değersiz, olumsuz olarak nitelendirirler. Başkalarının güvenilir olmadığına ve reddedici olduğuna, kişisel değersizlik duygularına inanırlar (Sümer ve Güngör, 1999, s. 86). İlişki kurmaktan imtina ederler. Reddedilme konusunda kendilerini korumaya alırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991, s. 239).

1.1.3. Bağlanmayı Etkileyen Faktörler

Gelişim esnasında oluşan hormonal, nöropsikolojik ve bilişsel değişimler bağlanma duygusuna meydan okuyabilmektedir. Bu yüzden bağlanmayı etkileyen faktörler gelişimsel değişimler ve sosyal ilişkilerdeki farklılaşmalar göz önüne alınarak incelenmelidir (Ainsworth, 1989, s. 709).

Anılan noktada, bağlanma ilişkilerinde zamana ve koşullara bağlı olarak hem tutarlılık hem de tutarsızlık görülmektedir. Çocuğun aile çevresi ya da yaşam koşulları kabul edilir derecede tutarlı olduğunda, bağlanma güvenliği ya da güvensizliği de genelde uzun yıllar boyunca aynı kalmaktadır. Öte yandan, çocuk ilerleyen zamanlarda anne ile olan bağlanması dışında daha farklı ilişki ağı içerisine girmeye başlamaktadır (Van Ijzendoorn ve Sagi-Schwartz, 2008, s. 880).

Bundan dolayı, kişinin büyüdüğü sosyal hayat ve kültürel ortam bağlanma davranışlarını önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Böyle bir bakış açısıyla yola koyulan bağlanma kuramcıları, ilişkilerin evrensel olduğunu söyleyen bağlanma kuramcılarının tersine kültürel öğelere değinilmesi gerektiğini iddia etmişlerdir. Aynı şekilde ilişkilerde cinsiyet, yaş, sosyal, kültürel ve ekonomik durum gibi demografik değişimlere istinaden bağlanma davranışlarının farklılık gösterebileceği üzerinde de durulmaktadır. Bu nedenle bu bölümde, bağlanma davranışlarına dolaylı veya direkt etkisi olan ekonomik, kültürel ve sosyal değişimler ele alınacaktır.

Ebeveyn: Genel olarak bakıldığında bebeklerin, yalnızca ebeveyne değil, kendisine bakım veren birden çok kişiye bağlı kalabildiği, ilişki kurabildiği gözlemlenmektedir (Berlin ve diğerleri, 2008, s. 335). Fakat mevcut bakım verenler arasında çocuğun sınıfsal farklılık gözettiğinden söz edilebilmektedir. Kendisinin koyduğu bu sınıfsal farklılıkta en üst sırada kendisine en zor şartlarda sarılan ve onunla ne olursa olsun en çok ilgilenmiş, şefkat ve merhamet göstermiş kişi bulunmaktadır. Bowlby benzer gözlemlerde bulunmuş ve bunun adına “monotropi” (monotropy) demiştir (Berlin ve diğerleri, 2008, s. 335).

Çocuğun mono tropik ilişkide hangi ebeveyn ile ne tür bir bağlanma geliştirdiği ve bu bağlanmaların birbirlerini ne şekilde etkilediği birçok incelemenin konusu da olmuştur. Bilhassa hem annenin hem babanın ayrı ayrı çocuğun ilişkisi açısından öneminin hangi açılardan ve nasıl örtüştükleri yahut ayrı düştükleri mühim bir meseledir.

Birçok kültürlerde anne bakım veren figür, baba genellikle çocukla oyun oynayan figürdür. Bundan dolayı meşhur “Yabancı Durum” testinin, baba ile bebek arasındaki bağlanma düzeyini ölçmek için çeşitli metotlar olarak uygun olmadığı fikri daha belirgindir. Buna göre, baba ile çocuk arasındaki bağın kuvvetini anlayabilmek için oyun sırasında babanın teşvikçi, davet edici ve motive edici davranışlarının incelenmesi gerektiği anlaşılmıştır (Grossmann ve diğerleri, 2008, s. 859).

Genel olarak, bakım veren ile çocuk ilişkileriyle ilerideki eğitim hayatı kazanımları, imkânsız başarıma isteği ve zekâ kabiliyetlerin makul miktarda kullanılması arasında pozitif bir ilişki olabilir. Fakat özelde güvenli anne ve çocuk bağlanması ile güvenli baba ve çocuk bağlanması nitel olarak biraz pürüz göstermektedir (Grossmann ve diğerleri, 2008, s. 866).

Örneğin bir incelemenin neticesine göre, anneyle yaşanan olumlu bir ilişki, buhranlı dönemler çocuk için genel bir mental rahatlık ve güven sağlarken, babanın çocuğa moral verip onu rahatlatması ve ona güven duyması ekseriyetle keşfetme yahut oyun esnasında önemli hale gelmektedir (Grossmann ve diğerleri, 2008, s. 867).

Yaş: Çocuğun ileriki zamanlarda yaşadığı ilişkilerin ölçüsüyle erken dönemdeki ebeveyn bağlanmaları tecrübesi arasında “sebepsel ilişki” vardır (Berlin ve diğerleri, 2008, s. 333). Sözü edilen sebepsel bağlanmanın ana etkeniyse kişinin erken dönemdeki ilişki tecrübelerinden edindiği ruhsal çalışma şemalarıdır (Berlin ve diğerleri, 2008, s. 334). Ruhsal çalışma şemaları zamana duyarlı olup, güncellenmeye açık yapılardır (Sroufe ve Waters, 1977, s. 1617).

Bağlanma objesinin kendisi ve ona ithafen önemin, ilişki şekillerinin yoğunluğunun, ona neden olan şartların ve ilişkinin simetrisinin (Zeifman ve Hazan,

2008, s. 438). İçsel çalışan modeller (İÇM) sayesinde zamanla yaşa uygun biçimde değişim gösterdiği anlaşılmıştır. Örneğin, ilişki kurulan nesne, ilk dönemlerde ebeveyn iken, ileriki dönemlerde arkadaş yahut eş olabilir. İlk dönemlerdeki bağlanma biçimlerinin sıklığı daha fazla ve nedeni genelde fiziksel ihtiyaçlardan kaynaklanıyorken, bu durum ileride değişebilir. Örneğin, bebek acıktığı zaman ilişkisi birden canlanır ve ebeveyniyle ihtiyaçtan bağ kurmak ister. Fakat ergenlikte ve daha sonrasında acıkmak, ihtiyaçtan kaynaklı bir ilişki nedeni olmaktan çıkar. Ayrıca, erken dönemde ilişki şekillerinin amacı fiziksel temas kurmak iken yine ileriki dönemlerde bu ilişki nesnesinin daha farklı olabilir. Örneğin, arzulanan kişiyle yapılan bir telefon görüşmesi bu ihtiyacı makul miktarda karşılayabilir. Bağlanmalar erken dönemlerde simetrik değildir. Yani, her zaman bakım veren kişi anneyken, bakıma muhtaç kişi ise bebektir. Bu durum, ileriki dönemlerde simetrik bir vaziyet alır. Örneğin, evli bir çiftin her iki tarafı da zaman zaman bakım alan yahut bakım veren olabilir, bağlanma ilişkisi karşılıklı olabilir. Bebeklikte güvenli ilişki tarzı, oyun oynayarak yahut akademik başarı ile belirlenir. Ergenlikten sonra ise, güvenli bağlanma tipi iş başarısı yahut eş ile yakınlık kurarak belirlenebilir. Dolayısıyla, bağlanma ilişkileri geçmiş ile alakalı olur ancak artan doğrusal olmayan bir süreçte işler (Mikulincer ve Shaver, 2007, s. 142). Yani, temel bağlanma sabit kalırken, bağlanma davranış biçimleri döneme göre farklılık gösterir.

Cinsiyet: Ergenlik öncesinde bakım veren ile çocuk arasındaki ilişkilerde cinsiyet farklılığı nerdeyse yoktur (Del Giudice, 2009, s. 16). Bir sonraki dönemlerde de bağlanma biçimleri bakımında yine herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiştir (Grossmann ve diğerleri, 2008, s. 868). Yine bireyin artık olgun bir insan olduğu dönemde herhangi bir cinsiyet farkı anlaşılmamıştır (Zhang ve Hazan, 2002, s. 227).

Fakat Del Giudice tam da çocuk ergenliğe erdiğinde cinsiyet farklılığın ilişkilerde önemli olduğunu ve ciddi ayrımlar gözettiğini iddia etmiştir. Bu orta çocukluk döneminden bireyin olgunlaştığı döneme doğru artan doğrusal dizinde güvensiz bağlanma biçimine sahip kızların daha tedirgin, güvensiz bağlanma biçimine sahip erkeklerin ise daha çekingen şekilde yer aldıklarını belirtmiştir (Del Giudice, 2009, s. 32).

Yetişkinlik dönemindeki bağlanma örüntüsünde aşk ilişkileri önem kazanmaktadır. Romantik bağlanma yahut erken yaşanan ilişkilerle ilgili yapılan incelemelerde (1980’ler) cinsiyet farklılığının herhangi bir önem arz etmediği yönünde yaygın bir kanı var iken, zaman içinde sürekli ölçüm biçimlerinin artmasıyla birlikte erkeğin kadına göre daha çekingen tutuma sahip olduğu belirtilmiştir (Schmitt ve diğerleri, 2003, s. 310). Altmıştan fazla ülkede yapılan bir inceleme sonucunda, erkeğin kadına nazaran daha ekinden biçimde bağlanmaları hemen hemen evrensel olmaktadır. Avrupalı halklarda erkek, kadına nazaran ciddi ölçüde kaçıngan ya da çekingen ilişki şekline sahip olurken, Orta Afrika lkelerinde kadın erkeğe göre daha fazla çekingen bulunmuştur (Schmitt ve diğerleri, 2003, s. 325-327).

Bekr erkeklerin, ilişkilere tedirgin şekilde yaklaşması daha genel kanaat iken, kadınlar arasında bu tarz bir yaklaşım, evli yahut bekr olmasına göre değişmemektedir. Buna istinaden, erkeklerin yeni bir ilişkiye tedirgin başlamalarının sebebi, çoğu toplumda olan ilk adımı atmanın erkeğin görevi olması ve buna bağlı olarak erkeğin yaşadığı reddedilme korkusudur (Schachner ve diğerleri, 2008, s. 484-489).

Başka bir incelemeye göre, ergenlik dönemindeki ilişkileri kendilerine sorulan bireylerin, romantik bağlanma ilişkisi için seçtiği partnerlerle, ergenlik döneminde karşı cins aile bireyinin kendisine kadın erkek ilişkilerini anlatması ile paralel olduğu keşfedilmiştir. Yani, babalarından şefkat gören ve babayı içten, sevecen bulan kız çocuklarının ileride yine aynı profilde bir eş istedikleri, annesini soğuk ve samimi bulmayan erkek çocukların ise ileriki dönemde aynı profilde eş istediği grlmştur (Cassidy, 2000, s. 123). Yine evlilik döneminde partnerlerin birbiri ile olan bağlanmalı, ilişkinin kalitesini ve ömrünü ölçtüğü belirtilmiştir (Kobak ve Hazan, 1991, s. 868).

Sosyoekonomik Durum: Bağlanma incelemeleri çoğunlukla orta sınıf örneklerle yapılmıştır. Sonuçta itibariyle de güvenli ilişki, orta sınıf örneklerde en yaygın bağlanma şeklidir (Sroufe, 2000, s. 69). Mantıken orta sınıftaki sosyal tehdit faktörleri, düşük düzeydeki sosyal tehdit faktörlerine nazaran daha fazla süreklilik isteyeceğinden, güvenli ilişkinin yaşanması ve muadili daha muhtemeldir. Fakat

yoksulluğun ve sosyal sorumlulukların daha fazla süreklilik istemesi koşullarında güven vermeyen, tedirgin bağlanma daha yaygındır (Sroufe, 2000, s. 72).

Kültür: Bağlanma kuramı ve kültürel örtüşmesinin temeli, Mary S. Ainsworth'un 1967'de Uganda'da yaptığı incelemelere dayanmaktadır. Bu incelemede, Avrupa ülkelerinin geleneklerini baz alarak inşa edildiği bağlanma biçimlerinin (Rothbaum ve diğerleri, 2000, s. 1093) herhangi bir Afrika ülkesi olan Uganda'da karşılık bulması bağlanma kuramcılarını tarafından kuramın evrensel hipotezinin ilk kanıtı olarak görülmüştür. Ardından, Ainsworth'un Baltimore Çalışması ile Uganda'daki elde edilenlerin Avrupa ülkelerinde de akis bulması, araştırmacılara kültür karşılaştırması yapma imkânı doğurmuş ve kültürün de bir değişken olarak incelemelerde göz önünde bulundurulmasının elzem olduğu fikrini sağlamıştır (Van Ijzendoorn ve Sagi-Schwartz, 2008, s. 881).

Bağlanma kuramcılarının göre, bağlanma kuramının 4 ana hipotezi vardır (Bowlby, 1979). İlki evrensellik (universality) hipotezidir. Bu hipotez, Avrupalı kültürlerde -uç nörofizyolojik ve benzeri sıkıntılar olmadığı koşuluyla- bebekler bir yahut daha fazla ebeveyne bağlanır der. Ancak bu, kültürlerle ilgili değildir, çünkü evrenseldir. İkincisi hipotez ise, normatiflik (normativity) hipotezidir. Bu hipotez, güvenli bağlanma normatif durum olduğunu söyler. Zira güvenli ilişki yaşayan bebeklerin sorunlu durumlara daha rahat sakin cevap verdiği ve Avrupa ülkelerinde sayısal olarak daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Üçüncü hipotez ise, duyarlılık (sensitivity) hipotezidir. Bu hipotez de bakım verenin hassas tepkileri çocuğun güvenli ilişki yaşamasına yardımcı olduğunu iddia eder. Dördüncü hipotez de otorite (competence) hipotezidir. Bu hipotezdeki temel sav, güvenli bağlanma ile bebeğin sosyal yeteneği ve zihinsel yeteneğinin gelişimi arasında pozitif ilişki olduğu yönündedir. Evrensellik hipotezi diğer üç hipotezi kapsayıcı yapıdadır. Sözü edilen bu 4 hipotez yapılan birçok sosyo-kültürel incelemelerde doğruluğu teyit edilmiştir (Peterson ve diğerleri, 2001, s. 5). Neticede çoğu araştırmacı bağlanmanın evrensel bir dilim olduğu kanısındadır (Ho, ve diğerleri, 2010, s. 20).

Avrupa ülkelerinde özgürlük, bağımsızlık, özerklik önemsendirken, Doğu ülkelerinde bencilik, sosyal uyumluluk ve karşılıklı ilişki daha önemlidir. Buna paralel

olarak bağlanma ve kültürler arası ilişkilerde yapılan araştırmalarda, özellikle de annenin verdiği tepkilerin bireycilik ve bencilik bağlamında kıyaslanması daha çok tercih edilir (Ho ve diğerleri, 2010, s. 21). Ne kadar kültürlerarası araştırmaların evrensellik hipotezini desteklediği görünse de bazı araştırmacı insanlar ısrarla bağlanma kuramının temelini Batı ülkelerinin attığını ve Doğu ülkelerinde sosyokültürel değerlerine emsal olmadığı iddia edilmektedir (Van Ijzendoorn ve Bakermans-Kranenburg, 2010, s. 202).

Evrenselliği savunan araştırmacılar, bağlanma diliminin evrensel olduğunu kabul ederler. Yani, bağlanma dilimi her şekilde vardır fakat onun nerede ve nasıl zuhur ettiği kültürlere göre değişebilmektedir. Bağlanma işleyişi dile benzetilmektedir. Dile meyleden toplumlarda vardır fakat dilin dizilimi, biçimi yahut fonetiği ülkelere ve kültürlere göre değişim gösterebilir (Van Ijzendoorn ve Bakermans-Kranenburg, 2010, s. 201).

Rothbaum ve Morelli'ye göre (2005), ilişki kuramcılarını bağlanmanın zuhurları hususunda kültürlerarası değişimler olduğunu söylemektedirler. Fakat bu meseleyle ilgilenen araştırmacı yoktur. Onlar için, ilişki kuramının öncüsü olan 'annenin tepkisi' kavramını tamamıyla Avrupa ülkelerini baz alarak oluşturmuşlardır. Bu kavram, kuram bağlamında zamanında ve uygun tepki olarak tanımlanmıştır. Uygun olma ve zamanlama meseleleri Batı ülkeleri dışındaki diğer kültürlerde neye denk olduğu bilinmemektedir. Ebeveyn tepkisinin ise ne olduğu kültürlere göre değişim gösterebilmektedir. Orta Doğu ve Uzak Doğu ülkelerinde ebeveynin çocuğa karşı fiziksel ve mental anlamda korumacı davranışı, çocuğa emrivaki yapması, sert şekilde uyarıcı olması önemsenen bir durumken, bağlanma kuramcılarını ise, olaya güvensiz ilişkiye neden olacak davranıştır demiştir. Batı ülkelerinde ebeveynin hassasiyeti, bebeğin yardım çağrısına anında uygun bir cevap vermesi olarak tanımlanmışken, Doğu ülkelerinde ise, bebeğin duygusal durumuna göre annenin yardıma ihtiyacı olduğunu hissettiğinde olumsuz yanıt verebilir (Rothbaum ve diğerleri, 2000, s. 1095). Keza, Japon kültüründe annenin olumlu tepkisi çocuğun sosyal uyumuna teşviki ile ölçülürken, ABD'deki kültürde bencilige teşvik edici olarak kanıksanmıştır. Avrupa ülkelerinde güvenli ilişki çocukların aile dışındaki insanlara karşı pozitif tutum sergilediği gözlemlenmişken, Japon kültüründe aksine aile dışındaki bireyleri hemen

ayırt edilebilir ve çocuklara aile dışındaki tanıdık olmayan insanlardan korkmaları ve kaçmaları gerektiği öğretilir ve bu bağlanma Avrupa ülkelerine nazaran farklılık göstermiş olur (Rothbaum ve diğerleri, 2000, s. 1096).

Bağlanma kuramının mihenk taşı olan güven konusunun, kuram içerisindeki anlamları yine yalnızca Avrupa ülkelerine hitap edilebilir olduğu gözükmektedir. Bakım alan ile bakım veren ebeveynin güvenli şekilde ilişki kurması ile düşük güvende ilişki, bağımsızlık, kendini ispatlama ve keşif arasında pozitif bağ olduğu sonucu bu teoriyi desteklemektedir. Bahsi geçen Avrupai değerler, Uzak Doğu kültürleri için bir tür olgunlaşmamışlık ve kültür sıkıntısının belirtisidir (Fiske ve diğerleri, 1998, s. 923). Zira annenin bağı Japon bir ailede çocuk ile aile fertleri arasında bir zincir oluştururken, Amerikan çocuklarında tam aksine çevreye daha pozitif bakmalarına neden olmaktadır (Rothbaum ve diğerleri, 2000, s. 1098). Yine aynı şekilde kültürün güven bağlanmalarında önemli olduğunu savunan araştırmacılar, üç ana hipotezle bağlanma ilişkilerinin evrensel olduğunu iddia eden kuramın yalnızca Avrupa kültürlerine hitap ettiğini söylemektedirler. Bu hipotezler de yine benlik, özgürlük ve keşfetmeye dair değerlerin altını çizmektedir. Örneğin, bağlanma kuramına göre keşfetme eylemi ve bağlanma eylemi arasındaki çizginin korunması çok önemlidir. Çocuk keşfetmeye çıktığında kendine ne kadar güveniyorsa, bağlanma ilişkisi o kadar sağlamdır. Bu nedenle, özgün bağlanma kuramında keşfetme hipotezi bebeğin bağımsızlık kurması ile alakalıdır. Fakat doğu kültürlerinde çevre uyumuna, kişilerarası bağa ve toplumsal değerlere önem verilmektedir (Rothbaum ve Morelli, 2005). Dolayısıyla toplumsal olarak keşfetmenin alacağı anlamlar da değişim gösterebilir.

1.1.4. Bağlanma Kuramını Temellendiren Yaklaşımlar

Son zamanlarda gelişim gösteren araştırmalarda bağlanma kuramının, hızla önemini arttırdığı görülmektedir. Bağlanmanın zamanla oturmuş olmasına dair araştırmalar yapılmış, bağlanma sınıflandırmasıyla birlikte bilişsel, sosyal, ruhsal ve fiziksel sağlık arasındaki ilişkiyle ilgili önemli derecede ispat sunulmuştur. Yapılan incelemeler, aile bireyleri ile çocuklarının erken ilişki kurmasının, diğer dönemleri etkilediğini göstermektedir. Küçük yaşta ailesi ile sağlıklı ilişki kurmuş çocukların

sosyal ve duygusal alanlarda daha iyi geliştikleri ve güven vermeyen ilişkiler yaşamış çocukların bu alanlarda özgüvensiz olduklarına dair araştırmalar bulunmaktadır (Ranson ve Urichuk, 2006, s. 132). İlişkilerin niteliği konusunda ergenlik öncesi çocuklarla yapılan araştırmada; güven veren ilişki geliştiren çocukların akranlarına göre sosyal yeteneği daha iyi, olaylara daha pozitif yaklaştığı, aile dışındaki yetişkin bireylerle daha uyumlu oldukları saptanmıştır. Güven verici ilişki yaşamamış çocukların ise daha saldırgan, daha içe kapanık, daha bağımlı oldukları gözlemlenmiştir (Schmidt ve diğerleri, 2002, s. 454).

Öte yandan, aile bireyleri ile çocukların yaşadığı ilişkinin, çocuğun zihinsel gelişimine de katkı sağladığı öne sürülmektedir. Araştırma verileri, zihinsel ve akademik gelişmeyi, obje devamlılığı ve problem çözme yeteneğini etkileyebileceğini sunmaktadır. Ayrıca araştırmalar, aile bireyleri ile ilişkisi olumlu olan çocukların zihinsel, eğitimsel ve iyi hitabet becerisine sahip olduğunu göstermektedir (Ruiter ve Ijzenendoorn, 1993, s. 527).

Daha önce de belirtildiği gibi, bağlanma stillerinin sürekliliği ise uzun süredir tartışılan bir konudur. Ebeveynin verdiği yaşam tecrübeleri zamanla azalır mı yoksa istikrarlı mı kalır? Erken bağlanmanın yaşam boyunca gelişimin birçok yönünü test etmek için farklı gözlemler yapılmıştır. Fraley (2002), bağlanmanın sürekliliğini iki şekilde açıklamıştır. Uygun olan soyut verilere göre bir dış analiz yapmış, literatüre iki bakış açısını kazandırmıştır. Bunlardan ilkinin “Prototip bakış açısı” olarak adlandırmıştır. Bu bakış açısı, bebeklikten beri oluşan bağlanma temsillerinin gelecek dönemdeki ilişkileri şekillendirdiğini iddia eder. Bu fikre göre, erken dönem bağlanma temsilleri, ilişkilerde tekrar hareketlenir ve yetişkinlikteki bağlanma örüntüleri, çocukluktan kalan dürtüleri yansıtır. Fraley’in (2002) ikinci modeli ise “Değişimci bakış açısı” bağlanma temsillerinin biçimlendirilen, kolayca etki edebilen ve sürekli değişime uğrayabilir olduğunu iddia eder. Buna göre, bağlanma temsilleri de aynı tecrübe doğrultusunda değişikliğe uğrayabilir. Bu bağlam, çocuklukta gözlenenleri dolaylı yoldan yansıtabilir. Fraley (2002), hangi bakış açısının en iyi sonuç verdiğini de incelemiştir. Özetle, iki bakış açısı beraber ele alındığında, bebeklikteki ilişkiler kişinin geleceğine etkili olacaktır ancak dış etkenlere göre de değişim gösterebilmektedir.

Yukarıdaki araştırmaya benzer, Belsky ve Fearon'nun (2002) yaptıkları araştırmada çocukluktaki güvenli ilişki, güvenilir olmayan ilişkiye kıyasla ileride ruhsal gelişimdeki avantajlı olmayla ilişkili olsa da sonucun farklı olabileceğini göstermektedir. Örneğin kötü bebeklik dönemi geçiren bireyin, sonradan güvenli bağlanma yaşaması, bebekken güvenli bağlanma yaşayıp, sonradan güvensiz bağlanma yaşayan bireye göre daha zeki, bilinçli, olgun olduğu saptanmaktadır.

Ayrıca, Main ve Cassidy (1988), bebeklerin bağlanma şeklini ve sürekliliğini incelemek amacıyla 6 yıllık bir çalışma yapmıştır. 40 bebekli deneyde bağlanma şeklinin bebeklikteki ve 6 yaşındaki örtüşmesi %82 oranında olmuştur. Bağlanma şekillerinde süreklilik tespit edilmiş ancak değişkenlik de olmuştur. Deneyde, yoksul anne ve bebekler, orta sınıf anne ve bebeklerle kıyaslandıklarında, çoğu güvenli bağlanma sağlamış bebeğin 6 yıl sonunda kaygılı bağlanma şekline sahip oldukları gözlemlenmiştir. Main ve Cassidy'e (1988) göre, bağlanma şekillerinde süreklilik olmayışı, ilişki ortamının kalıcı olmamasından dolayıdır. Başka bir deyişle, yaşam boyunca bağlanma sürekliliğinin normal olduğu fakat etrafta ciddi değişimler olduğunda değişimlerin de olabileceği ifade edilmektedir.

Yapılan paralel bir çalışma olan, Hamilton'un (2000) çalışmasında, anneler ve bebeklerinin ilişki niteliklerinin ergenlikteki ilişkileriyle paralel olduğu saptanmaktadır.

Öte yandan, bağlanma stillerinin sürekliliği, ilk bağlanma deneyimleri ve yetişkin bağlanma stilleri arasındaki paydanın geçmişe dönük araştırmalarla incelenmesiyle de bulunmaktadır. Yapılan çalışmaya göre, bireyin annesi ile olan romantik ilişkisinin, eşi ile olan ilişkisiyle bir noktaya kadar örtüştüğü gözlemlenmektedir. Kişinin belli bir annesel figür ve şu anki eş ile ilgili bağlanma şekline dair karşılaştırılmasına bakılan çalışmada iki türdeki bağlanma ilişkileri arasında .20'den .50 ya doğru korelasyonlar tespit edilmiştir (Fraley, 2002, s. 125).

Ayrıca, farklı ortamda ölçülen güvenli bağı olan bebeklik dönemi ile yetişkinlikte romantik ilişkileri arasındaki paydayı gözlemleyen Waters, Merrick, Albersheim ve Treboux (2002) tarafından yapılmış incelemede, bebek yabancı ortam

testinde güvenli olarak bilinen bebeklerin %70'inin, 21 yaşında yetişkin bağlanma görüşmesinde aynı güvenli bağlanma şekline sahip olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, süreklilik derecesi 1 ila 21 yaşları arasındaki ciddi yaşanmışlıklarına dayanmaktadır. Bir aile bireyinin yitirilmesi, fiziksel taciz ya da ebeveynlerin ayrılması gibi olumsuzluklara şahit olmayanların sürekliliği %72 iken, bu tarz negatif olay yaşayanların sürekliliği yalnızca %44'tür.

Diğer bir incelemede, Hazan ve Shaver (1987), aşk ilişkilerinde güvende olanların, ailesiyle çocukluk ilişkilerini şefkatli ve ilgili olmaya daha fazla eğilimli olduğunu gözlemlemiştir.

Özetle, literatürde, hayatın ilk dönemlerinde oluşan bağlanma örüntülerinin, yetişkinlik ilişkilerinde de benzer şekilde işlevselliğini kaybetmediğini ispatlayan birçok araştırma bulunmaktadır (Collins ve Read, 1990; Bartholomew ve Horowitz, Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model, 1991). Bu araştırmalarda yetişkinlik döneminde bağlanmanın ifade edildiği yolların değiştiği; bununla beraber -Bowlby'ye (1969) göre- büyük ölçüde erken tecrübelerde belirlenen bağlanma düzeni ile ilgili zamanda bir tutarlılık bulunduğu ifade edilmektedir.

1.1.5. Bağlanma Stilleri

1.1.5.1. Çocuklukta Bağlanma Stilleri

Çocuk ile bakım veren kişi arasında meydana gelen erken periyottaki ilişkiler, Bowlby'e göre yapılandırılmış bir biçimde bilinçaltında model ortaya koyarlar. Eğer çocuk bu periyottaki ilişkiler bünyesinde ilgi alaka ile karşılaşmışsa, sevgiyle büyütülmüşse, kendisini değer görmeye ve sevilmeye layık bir insan olarak nitelendirir. Ancak bunun tam aksi biçimde gereksinimleri giderilmemiş, bağlanma oluşmadı ise kendisine dair benlik imgesi de zayıf kalacaktır. Çocuk zamanla yalnızca ebeveynlerinin değil, hiç kimsenin kendisini sevmeyeceğine yönelik kuvvetli bir inanış besleyecektir. İlgi gösterilen ve sevilen bir çocuk da yalnızca ebeveynlerinin değil; herkesin göstereceği ilgiye ve sevgiye değer olduğunu benimsediği inançlar oluşturacaktır (Burger, 2006, s. 32).

Çocukluk çağında Adler'e (2000) göre çaresizlik ve güçsüzlük hissi duyulur. Bu durumdan çıkmak amacıyla çocuklar aileleriyle, yetişkinlerle beraber olmaya çabalar. Zorluklar ile baş edilemeyen ve yetersiz kalındığı hissedilen durumlar, her birey tarafından tecrübe edilebilmektedir. Yalnız olmanın yetersizliği ile birey böyle durumlarda, toplumun bir parçası olmaya fazlasıyla gereksinim duyar. Bu gereksinimin varoluşsal olduğunu düşünen Adler'i pek çok kuramcı da desteklemiştir (Adler, 2000, s. 53). Çocukluk çağında üç yaş civarında oluşturulan anne imgesi; Mahler'e göre kendimizi ve diğer bireyleri anlamamız için bir kaynak konumundadır. Zira çocuk, bu imge sayesinde diğer bireyleri algılamaktadır. Yarattığı mercekler, bireyleri algılama sürecinde kullanmaktadır. Bu duruma, Kohut tarafından benzer bir biçimde açıklık getirilmeye çalışılmış ve 'referans noktası' şeklinde tanımlanmıştır. Hayatın erken çağlarında çocuğun narsisistik gereksinimleri, bakım verenleri tarafından giderildiğinde çocuğun memnuniyet seviyesi yükselmektedir. Onun için bu durum, bir referans noktası olmaktadır ve diğer bireyler hakkındaki beklentisinin yükselmesini sağlamaktadır (Carver ve Scheier, 1998, s. 281-282).

Ainsworth ile arkadaşları 'Yabancı Durum' ismi ile tanınan bir deney ile Bowlby'nin bağlanma kuramında yer alan süreçleri araştırmışlardır. Ev ziyaretleri yaparak anne ve bebek ilişkisini, bebeğin annenin ayrılmasıyla ortaya koyduğu tepkiyi ve tekrar bir araya gelme esnasındaki tepkileri incelemişlerdir. Böylece güvenli ve güvensiz bağlanma tarzları belirlemişler ve güvensiz bağlanmayı ise kararsız ve kaçınan şeklinde ikiye ayırmışlardır. Güvenli bağlanmayı tecrübe eden çocuklar ayrılma esnasında normal bir gerilim hissine kapılırlar, bir araya gelme esnasında ise sevinçli ve mutlu bir hale bürünürler. Kararsız bağlanmayı tecrübe eden çocuklar tarafından, ayrılma esnasında aşırı üzüntü duyulur ve anneden kopamama, ayrılamama davranışları sergilenir. Yeniden bir araya geldiğinde çocuk öfkeyle kaplıdır ve reddedici bir davranış ortaya koyabilir. Kaçınan bağlanan çocuklar ayrılış esnasında tepki göstermezler ve oldukça sakin kalırlar. Anne ile tekrar bir araya gelme esnasında ise onu uzaklaştıran ve reddeden hareketlerde bulunurlar. Güvenli bağlanma Ainsworth' a göre, çocuğun ruhsal sağlığı ile gelişimi üzerinde yüksek bir etki gösterir. Böyle bir bağlanmanın oluşması için annenin güvenilir, sıcak, gereksinimleri gidermek amacıyla hazır bulunması hali, bağlanabilir, hassas nitelikler barındırması

gerekmektedir. Güvenli bağlanma, duygusal sağlık için gereken oluşumlardan biridir. Çocuk bu bağlanma tarzıyla karşısında bulunan bireyin daima ona desteklemek amacıyla orada bulunacağını güvenini verir. Bu durum da bireyin hayatının ilerleyen evrelerinde de diğer bireylerle olan memnuniyet verici ve doyurucu ilişkiler oluşturmasına olanak sağlar (Karen, 1998, s. 42).

Bağlanma üzerine çocuklar tarafından erken evrelerde geliştirilen bilinçaltı modelleri (zihinsel temsiller) bir müddet sonra içselleştirilerek, nadiren değişim ortaya koymakla beraber, değişime direnç göstererek var oluşunu devam ettirmeyi sürdürür. Bakım verenler tarafından bilinçaltı modellerin pekiştirilmesi, bu yapının değişime gösterdiği direnci yükseltmesine ve bir müddet sonra otomatik bir hal almasına sebebiyet vermektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, bağlanma figürlerinin tesiri ile şekil alan bilinçaltı modelleri, zamanla otomatik, kalıcı bir hale gelmesi nedeniyle, ilişkilerin ilk örneklerini ortaya koyduğu, hayatın ilerleyen evrelerinde de benzer ilişkilerin oluşturulmasına zemin hazırladığına inanılmaktadır (Bahadır, 2006, s. 53).

1.1.5.2. Ergenlikte Bağlanma Stilleri

Kişi, ergenlik evresinde ailesinin dışında yer alan yaşam için hazırlanır ve çocukluk evresindeki fikir ile tutumların farklılaştırılıp şekil aldığı bir dönemi tecrübe eder. İlk bakım verene karşı daha az bağımlı olabilmek için, ergen birey bu dönemde çok çabalar. Ergen bireyler stres altında kaldıklarında ve hayat ile ilgili olaylarda, çoğunlukla arkadaşlarına yönelim gösterirler. Ancak bunların hiçbiri, ergen bireylerin ebeveynleri tarafından ilgi ve destek görmeye gereksinim duymadığı anlamına gelmez. Pek çok bakımdan ergenlik evresinin geçiş evresi olmasına karşılık, arkadaşlara kadar ebeveynlere de bağlılık duymak, önemini sürdürmektedir (Doğan, 2016, s. 408).

Güvensiz bağlanmayı tecrübe edenlere oranla güvenli bağlanmayı tecrübe eden ergen bireyler, daha az saldırgan tutum ve davranışlar, daha fazla sosyal ve duygusal yeterlilikler barındırırlar. Ebeveyne veya bakım verene karşı güvenli bağlanma tarzı geliştiren ergen bireylerin, ergenin öz saygısını arttırmada, benliğini geliştirmesinde ve kimlik yapısını oluşturmada yardımcı etkileri olduğu için önemlidir. Tehdit ve risk

teşkil eden durumlarla yüz yüze geldiklerinde, güvenli bağlanmayı tecrübe eden ergen bireyler daha iyimser bir hale bürünerek, gereksinim duyma durumunda aktif bir biçimde destek alma çabasında bulunurlar. Bahsi geçen bireyler, işe yarayan ve olumlu etki gösteren yöntemler oluştururlar. Benzer bir şekilde güvenli bağlanmayı tecrübe eden ergen bireylerin, güvensizlere oranla duygularını düzenlenmede başarıya daha çok ulaştıkları; Kobak ile arkadaşları tarafından vurgulanmıştır (Kobak ve diğerleri, 1993, s. 233).

Brown ve Wright bağlanma tarzları ile ergenlik evresinde psikopatolojinin alakalı olup olmadığı üzerine incelemelerde bulunmuşlar. İncelemenin sonucunda güvenli bağlanma oluşturan grubun %73,3'ü psikopatoloji sergilemezken, kararsız bağlanma oluşturan ergen bireylerin yüz yüze geldiği zorlukları mübalağa ederek ilgi çekme gereksinimi hissettikleri ve kaçmaya yatkın oldukları, kaçınan bağlanma oluşturan ergen bireylerin problemleri göz ardı etmeye yatkınlık gösterdikleri saptanmıştır. Kararsız bağlanma gerçekleştiren ergenler diğer gruplarla karşılaştırıldığında depresyon, düşünce bozuklukları, anksiyete, daha fazla sosyal kabul görme gereksiniminde buldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte bu grupta madde kötüye kullanımı, davranış bozukluğu, antisosyal kişilik bozukluğu gibi psikopatolojileri oluşturma ihtimallerinin fazla olduğu saptanmıştır (Brown ve Wright, 2003, s. 353).

Sorunlu kişilik şeklinde değerlendirilen kişilerin hayat tarzı irdelendiğinde, hayatlarının başındaki evrelerde bağlanamayan ya da yanlış bağlanan kişiler oldukları gözlemlenir. Neye ne düzeyde bağlanılması gerektiğinin birey tarafından bilinmemesinin sonucu olarak, genellikle yanlış bağlanmalar oluşur. Neticede, kişinin bağlanmaması gereken objelerle şiddetli ve güvenli biçimde bağlılık oluşturması, bağlanması gereken objelerle endişe ve korkuyla bağlılık oluşturduğu gözlemlenir. Kendisi için doğru olan objelere kişinin bağlanabilmesi neticesinde duygu dünyası daha sakin bir hal alır. Hayatın erken evrelerinde ilk olarak anne, sonra aile ile kurulan bağlanma, kişinin bağlanmamasını gerektiren objelere bağlanmasına engel teşkil eder. Ailesi ile aidiyet duygusunu geliştirememiş, kuvvetli şekilde bir bağlanma oluşturamamış, kişiler, doğru olmayan kişilere, sigaraya, arkadaşlara, uyuşturucu ve alkole bağlanmaya eğilimlidirler (Güneş, 2017, s. 20-21).

1.1.5.3. Yetişkin Bağlanması

Bağlanma hayat boyunca sürmesiyle birlikte, bebeklik evresinde geliştirilen bir örüntü olmaktadır. Hayatın başındaki evrelerde bakım veren bireyle ya da anneyle geliştirilen bağlanma örüntüleri, yetişkinlik evrelerinde kişinin romantik ilişkilerinin kökleridir. Bireyin yetişkinlik evresindeki duygusal ilişki örüntüleri ile bebeklik evresinde asıl bakım verenlerle geliştirdiği ilişki örüntüleri, birbirine büyük oranda benzemektedir. Bireyin bebeklik evresinde ihtiyaçları giderildiyse, asıl bakım vereni ile beraber olabildiyse güven duygusu gelişir. Yetişkin bireyler, eşleriyle beraber olduklarında ve ihtiyaçları giderildiğinde güven hissini tadarlar. Bunun neticesinde eş, bireyin gelişimine fayda sağlayan güvenli bir dayanak olma özelliği barındırır (Bartholomew, 1997, s. 251).

Hayatın yetişkinlik evresinde, bağlanma objelerine dair beklentileri farklılık göstermekte ve karışık bir hal almaktadır. Bebeklik ve çocukluk gibi daha bağımlı evrelerde bu beklentileri aile karşılarken, ergenlik ve yetişkinlik evrelerinde beklentilerin ve arzuların aile dışında diğer bireyler tarafından da giderilmesi mevzubahistir. Bireylerin bebeklik evresinden beri bağlanma objelerine dair geliştirdikleri zihinsel yapılar ve esaslar, bireylerin belirli birtakım kişilerden, olaylardan kaçınmacı bir tutum edinmelerine zemin hazırlayabilir (Ahmed ve diğerleri, 2011, s. 6). Bağlanma üzerinde yapılan incelemeler, çoğunlukla bebeklik ve çocukluk evreleri esas alınarak irdelenmiş olup, bu evreler çerçevesinde kısıtlı olmuştur. Fakat son senelerde yetişkinlik evresi için de Ainsworth ve Bowlby'nin bağlanma tarzları esas alınarak incelenmeye başlamıştır (Hazan ve Shaver, 1994, s. 14).

Main ile arkadaşları yetişkinlerin çocukluk evrelerinde yaşadığı anı ve tecrübeleri ele alınarak, Ainsworth'ün üç tür bağlanma tarzını yetişkinlik evrelerinde de sürdürdüklerini yarı yapılandırılmış ölçek kullanmak kaydıyla ortaya koymuşlardır. Başka bir araştırmada Shaver ve Hazan romantik sevgiyi de bir bağlanma tarzı şeklinde ele alıp, Ainsworth ile arkadaşlarının bağlanma tarzlarını esas alarak yetişkinlerin romantik ilişkilerindeki tutum, hayat tarzı ve inanç biçimlerini irdelenmişlerdir. Netice olarak bu araştırmalarda, yetişkinlerde güvenli, kaygılı-kararsız

ve kaygılı-kaçınan olmak üzere üç tip bağlanma tarzı belirlenmiştir. İncelemede kullanılan ölçek ile güvenli bağlanma tarzını tecrübe eden bireylerin öteki bağlanma tarzlarına oranla çocuklukta aileleri ile kurdukları ilişkilerinde ve romantik ilişkilerinde daha olumlu, uyumlu tecrübeler ve inanışlar sergiledikleri saptanmıştır. Bağlanma tarzlarından kaygılı-kararsız bağlanma tarzını tecrübe eden bireylerin ise ilişkilerine ve eşlerine aşırı takıntılı tutumlarda buldukları, yüksek seviyede kıskançlık gösterdikleri, genellikle duygusal iniş-çıkışları sergileyen bireyler oldukları görülmüştür. Diğer bireyle o göre kaygılı-kaçınan bağlanma tarzını tecrübe eden bireyler; başkalarına karşı güven duyduklarının en alt seviyede olduğu, diğer bireylerle romantik ilişki kurmakta isteksiz ve kaçınan bireyler oldukları, romantik ilişkiler hakkında olumsuz beklentiler ve inançlar barındırdıkları belirlenmiştir (Hazan ve Shaver, 1987, s. 513).

Yetişkinler arasında erken evrelerde güvenli bir dayanağa sahip olanlarının sosyal olarak uyum ve kabiliyetleri kuvvetli, kendilerine güvenlerinin yüksek olduğu, kolayca ilişki kurabilen, dengeli, ilişkilerini uzun süre sürdürme kabiliyetine sahip güçlü bireyler olduğu; kararsız bağlanma tecrübe eden yetişkinlerin; fazla miktarda reddedilme ve terk edilme kaygıları olan, kendine güvenlerinin düşük seviyede olduğu, ilişkilerinde kıskançlık ve öfke krizleri geçirmeye eğilimli olan bireyler oldukları, bununla birlikte duygusal ilişkileri deneyimlemeyi çok arzuladıkları ve bu ilişkilerinde genellikle ayrılıp barıştıkları vurgulanmıştır. Kayıtsız bağlanma tarzına sahip olan yetişkinlerse, ilişki kurmayı arzu edebilir ya da etmeyebilirler. Bu bireyler ilişkilerini uzun zaman devam ettiremezler, çok yakın olmaktan rahatsızlık duyarlar, sosyal açıdan kabiliyete sahip değillerdir ve çekingenlik gösterirler. Güvenli bağlanma tarzı problemleri reddetmez ve diğer bireylerden destek almak için adım atmaya iten bir yapıdadır. Problemleri reddetmemek, diğer bireylerden alaka görmek ve destek almak, kayıtsız bağlanma tarzında kısıtlıdır. Kararsız (takıntılı) bağlanma tarzı; gelişim alanlarına ve bağımsız olmaya sınır koyan, özgüven hissine ket vuran özelliktedir. Bütün bu bilgiler ışığında; güvenli bağlanan bireylerin olumsuz ve negatif duyguları kabul edebildikleri ve bu durumla kuvvetli bir şekilde baş edebildikleri; olumsuz hislerin kaçınan modelde yer alan kişiler tarafından asla kabul görmediği, sorunların kaynaklarını belirleyemediklerinden dolayı yoğun olarak duygusal davranış

gösterdikleri; kaygılı bireylerin hislerini abartarak yansıttıkları ve abartılı davranışta buldukları, ancak kabul edilebilir ve uyumlu bir biçimde düzene koyamadıkları saptanmıştır (Cooper ve diğerleri, 1998, s. 1382).

1.1.6. Bağlanma Stilleri ile İlgili Araştırmalar

Sümer ve Güngör (1999) yetişkin bağlanma tarzları ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik olarak ele aldıkları ve kültürlerarası kıyaslamada buldukları araştırmalarında; güvenli bağlanan bireylerin güvensiz bağlanan bireylere göre yüksek seviyede benlik saygısı, benlik belirginliği, arkadaşlarla ilişkiden tatmin olma ve alçak seviyede devamlı endişe, onay almama endişesi, diğer insanlarda memnuniyet yaratmayı arzuladıklarını saptamışlardır. Benlik konusunda olumsuz modele sahip olan saplantılı ve korkulu tarzdaki kişilerse, bunların hepsinde güvenli bağlanan grubun aksi yönünde bir örüntü ortaya koymuşlardır. Korelasyonel kıyaslamalarda kayıtsız bağlanma tarzına dair bulguların pek de açık bir örüntü ortaya koymamasına rağmen, kategorik analizlerde beklendiği şekilde onay almama endişesi, başkalarında memnuniyet yaratma arzusu ve ayrılık endişesi değişkenlerinde kayıtsız ve güvenli bağlanma tarzına edinmiş bireyler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Uzun (2016) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda; 0-1 yaşları arasındaki çocukların bağlanma tarzlarının doğum sırasına, cinsiyete, bakımının anne ve anneden farklı başka bir birey tarafından yapılmasına, annelerin gördüğü öğrenime, annenin çalışıyor ya da çalışmıyor olmasına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Görgü (2017)'nin araştırmasının verdiği neticelere göre; çocukları güvensiz bağlanan annelerin güvenli bağlananlara kıyasla daha çok kaygı sergilediği, daha içine kapanık olduğu, daha fazla gerçekçilik, daha fazla kabullenicilik, daha fazla kontrol puanları alırken; çocukları güvenli bağlanan annelerin ise rahat, duyarlı, dışadönük, bağımsız ve serbestlik puanlarını daha çok aldığı belirlenmiştir.

Kılıç (2017) bağlanma tarzlarının evlilikteki uyumla ilişkisi üzerine yaptığı araştırmasında kaçınan ve kaygılı bağlanma arttıkça evlilikteki uyum seviyesinin

düştüğü, güvenli bağlanma arttıkça evlilikteki uyum seviyesinin de aynı şekilde arttığını belirlemiştir. Bağlanma tarzlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark ortaya koymadığı da yine bu araştırmada belirlenen neticelerdir.

Katılımcıları şizofreni hastaları olan araştırmasında Yelpaze (2018); hasta bireylerin yer aldığı grubun, hasta olmayan bireylerin yer aldığı gruptan kaygılı bağlanma boyutunda farklılık ortaya koyduğunu belirlemiştir. Güvenli bağlanma ve yatış sayısı ile süresi arasında olumsuz yönde, kaçınan bağlanma tarzı olan hastaların yatış süresi arasında ise olumlu yönde ilişki saptanmıştır. Şizofreni hastalarında kaygılı bağlanma oranının yüksek olduğu ve hastalığın ilerleme sürecinin kaçınan bağlanmayla bağlantılı olduğu, bağlanma ve şizofreninin arasında ilişki olduğu, yatış sayısı ile süresinin kaçınan bağlanma azaldıkça düşüşe geçtiği, pozitif ve negatif belirtilerle bağlantılı olmadığı ve hayatın ileriki evrelerinde çıkan hastalığın gidişatında tesir bıraktığı şeklinde yorumlanmıştır.

Dede (2015) ergenlik evresindeki kişilerin katılım gösterdiği araştırmasında; güvenli bağlanan ergenlerin kendini ifade etme ve çatışmalarda kendini daha çok açma yönelimi gösterdikleri, daha az çatışmadan imtina ettikleri ve çatışma yaşadığı yere göre çatışmayı giderme eğilimlerinde farklılaşma olmadığını belirlemiştir. Bahsi geçen bilgiler, güvenli bağlanan kişilerin çoğunlukla ergenlik evresi özelliklerini ortaya koyduğu doğrultusundadır. Güvenli bağlanan ergenlerin tersine korkulu bağlanan ergenlerin, hislerini dile getirmek ve kendini çatışmalarda açmak konularında güçlük çektikleri; çatışmaları negatif yönde sonlandırabilecek yıkıcı eğilimler ortaya koydukları saptanmıştır. Kayıtsız bağlanan ergen bireylerin hislerini açığa vurmada ve çatışma esnasında kendini açma eğilimleri arasında negatif doğrultuda; saptantılı bağlanan ergen bireylerdeyse aynı değişkenler arasında pozitif doğrultuda bağlantı belirlenmiştir. Yine bu araştırmada; sahip olunan kardeş sayısı ile bağlanma tarzları arasında bulunan bağlantı incelenmiş, daha fazla kardeşe sahip olan ergen bireylerin daha çok kayıtsız bağlanma kurdukları saptanmıştır.

Eşen (2018) hamilelikte psikolojik açıdan iyi oluş ve eş uyumunun fizyolojik olarak iyi olma ile ilişkisini incelediği araştırmasında; kaçınma alt boyutu puanı yükseldikçe mental iyi oluş ve evlilikteki uyum puanının da yükseldiğini belirlemiştir.

Sümer (2017) yaptığı çalışmada bağlanma tarzlarının romantik kıskançlık seviyesinin mühim bir yordayıcısı olduğunu, kaçınan bağlanmanın artmasıyla kıskançlık seviyesinin azaldığını, kaygılı bağlanmanın artmasıyla kıskançlık seviyesinin de arttığını belirlemiştir. Kaçınan bağlanma ile ilişkide varılan doyum noktası, her üç tip kıskançlık tetikleyicisi; konuşma yöntemi, ortaya koyulan duygusal tepki, kıskançlığın pozitif yöndeki tesirine ilişkin görüşlere katılma seviyesi arasında negatif, umursamama yöntemi arasında ise pozitif bir ilişki saptanmıştır.

Soğancı (2017) araştırma sonuçlarına göre, romantik ilişki tatmini ile bağlanma tarzı arasında anlamlı bir bağlantının yer aldığını belirleyip; ilişki tatmin seviyesinin belirleyicisi olarak kaygı ve kaçınma ile kuvvetli bir bağlantı olduğunu bulmuştur. Saplantılı bağlanma tarzına sahip kişilerin romantik ilişkideki doyum noktasının, kayıtsız bağlanma tarzındaki romantik ilişki doyumundan daha yüksekte olduğunu ortaya koymuştur. Saplantılı ve güvenli bağlanma tarzındaki kişilerin romantik ilişkideki doyumunu, korkulu bağlanma tarzındaki kişilerin romantik ilişki puanına oranla daha fazladır. Kayıtsız bağlanma tarzındaki bireylerin ilişki doyumuna oranla, güvenli bağlanma tarzındaki kişilerin romantik ilişkideki doyumunun daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Vergili (2018) üniversitede okuyan öğrencilerin bağlanma tarzları ile psikolojik dayanıklılığı arasında bulunan bağlantıyı araştırdığı çalışmasında; kişilerin güvenli bağlanma seviyeleri artış gösterdikçe sosyal yeterliliklerinin, sosyal kaynaklarının, aile uyumlarının, geleceğe dair algılarının ve psikolojik dayanıklılıklarının da fazlalaştığı sonucunu elde etmiştir. Yine bu çalışmada kişilerin kaygılı bağlanma seviyeleri artış gösterdikçe; aile uyumları, geleceğe dair algı, kendilik algısı, psikolojik dayanıklılık ve sosyal kaynaklarının azalmakta olduğu; kaçınan bağlanma seviyesi artış gösterdikçe ise sosyal kaynaklarda azalma olduğu görülmüştür.

1.2. Romantik İlişki Yaşantıları

1.2.1. Romantik İlişkinin Tanımı

Yakınlık, ilişkinin bir parçası olarak; kişilerin beraber vakit geçirmelerini, yokluk durumunda birbirlerine karşı özlem duymalarını, birbirleri için özel şeyler yapmalarını, göz göze gelmeyi, diyalog kurmaktan keyif almayı ve fiziksel çekimi barındırır (Hinde, 1979). Aşk ve romantik ilişki kimi zaman kişisel ilişkiler, kişisel ilişkilerin bir unsuru, kişisel ilişkiye dair bir özellik veya bireylerin birbirine duydukları his şeklinde farklı biçimlerde kullanılabilir. Hepsinde de diğer bireyin varlığının, romantik ilişki için gerekli olduğu göze çarpar (Atak ve Taştan, 2012, s. 523). Arkadaşlar arasındaki ilişki, ebeveyn-çocuk ilişkisi, terapist-danışan arasındaki ilişki... vb. romantik ilişkilere dair örneklerdir. Yapılan bu araştırmadaysa romantik ilişki kavramı romantik ilişki kapsamında incelenmiş, romantik ilişki ve romantik ilişki kavramları yerleri değiştirilerek kullanılmıştır. Romantik ilişki kavramının literatürde farklı biçimlerde tanımlanmasıyla beraber, tanımların hepsi birbirini tamamlamaktadır. Moss ve Schwebel (1993) tarafından romantik ilişki; karşılıklı duygusal, fiziksel ve bilişsel yakınlık ile bağlılık şeklinde açıklanmıştır.

Romantik ilişki Hatfield'a (1988) göre ise; iki bireyin birbirine karşı olan duygu, düşünce ve davranış biçimlerine dair benzer ve farklı tarafları açıklamak için yakın olmaya çalışmasını kapsayan bir süreç olmaktadır. Flannagan, Fuhrman ve Matamoros (2009) tarafından romantik ilişki; aralarında bağ olan iki bireyin istemesi sonucu sıklıkla cinsel birlikteliği de içinde barındıran ve çoğunlukla tutkulu çekiciliğin görüldüğü bir ilişki örüntüsü şeklinde açıklanmıştır. Erden İmamoğlu (2009) romantik ilişkide kişinin, karşı tarafın çıkarını en az kendi çıkarı kadar önemseydiğine parmak basmış, romantik ilişkiyi; karşılıklı içtenlik ve güven içinde bireylerin diğer bireye kendini açtığı özel paylaşımlar olarak ifade etmiştir. Yapılan bu tanımlamalar üzerinden romantik ilişki; karşılıklı bilişsel, duygusal ve davranışsal benzerliklerle birlikte kişilerin yoğun ve içten duygular içinde birbirlerine kendilerini açmış olduğu, beraber olmaktan haz aldıkları, ayrılmaları durumunda fazlaca üzüntü hissettikleri, yoğun bir şekilde özleme hissini ve sıkça tutkuyu bünyesinde barındıran bir ilişki türü şeklinde tanımlanabilir.

1.2.2. Bağlanma Stilleri ve Romantik İlişkiler

İnsanların kendini güvende hissetme ve bireysel gelişim gibi temel gereksinimlerinin giderilmesi, romantik ilişkilerle mümkün olmaktadır. Yetişkin romantik bağlanma stilleri, algı süreçlerinin algılanması noktasında yol gösterici olmaktadır. Yetişkin dönemde eşlerin ve yaşlıların, ailenin bebeklik ve çocuklukta sorumluluğu bulunan duygusal güvenlik ve desteği sağlayarak gereksinimler gidermesi noktasında benzer işlevleri yerine getirmesiyle bağlanma, aileden eşlere/akranlara geçmektedir. Romantik bağlanma; sevgili, karı-koca gibi eşler arasında sevgi ve aşk temelli olmaktadır. Romantik bağlanma duygusal, cinsel ve sosyal gereksinimlerin gerilmesi talebinin üstün olduğu karşılıklı tamamlanma sürecidir. Bu tarz bir bağlanmada önemli olan unsurlardan bazıları yakınlık, güven, doyum, bağlılık, eşitlik, adanmışlık, birlik gibi ihtiyaç temellidir (Hazan ve Shaver, 1994, s. 13).

Hazan ve Shaver (1987)'a göre romantik aşk; farklı bağlanma geçmişı olan farklı kişilerin farklı şekilde yaşamış olduğu bağlanma sürecidir. Bağlanma kavramını romantik ilişkilere uyarlayan Hazan ve Shaver, kişilerin kaygılı/kararsız, kaçınmacı ve güvenli bağlanma şekilleri olduğunu belirlemişlerdir. Güvenli bağlanan kişilerin, sevgi deneyimleri güvenilir ve mutlu olmaktadır. Kaygılı/kararsız bağlanan kişilerin sevgi denetimleri ise takıntılı, inişli çıkışlıdır. Kaçınmacı bağlanan kişiler ise duygusal iniş çıkışların yanında yüksek kıskançlıklar yaşamaktadırlar. Bu kişiler, diğer insanlarla yakınlık noktasında korku duymaktadırlar.

Yakınlık arama temelinde bakıldığında, bebek/bakıcı ve yetişkinler arasında olan bağlanma farkının öncelikle bağlanma motivasyonundan kaynaklandığı görülmektedir. İlişki doyumunu cinsel tatmin, ilgi, konfor gibi bazı temel gereksinimlerin giderilmesiyle ilgilidir. Bebeklik ve yetişkinlikte görülen bağlanma şekillerinin farklılığı, romantik bağlanmanın tanımlanması noktasında örnek oluşturmaktadır. Anne ve bebek arasında oluşan bağ tek taraflıdır. Bebeğin, gereksinimlerinin giderilmesi için bakım, rahatlık, ilgi, sevgi gibi beklentileri vardır. Anne ise bu beklentilere duyarlı olmaktadır. Ancak yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bağlanma, tek taraflı değil karşılıklıdır. Bu tarz süreçlerde, ilişkisi olan

kişiler alan ve veren pozisyonunda olmaktadır. Bunlarla birlikte, ortak amaçlar ve cinsel ilişki de yetişkinlikteki bağlanma sürecinde etkili olan faktörlerdir (Hazan ve Shaver, 1994, s. 12-14).

Yetişkin dönemde güvenli bağlanma, kendine ve çevreye yüksek derecede güven duyma hem kendinde hem de ilişkide üst düzeyde beklenti taşıma, doyum ve kendini açma; romantik ilişkilerdeki bağlanma şekilleri olarak tanımlanmaktadır. Güvenli bağlanma, bireyin ilişki bağlılığında da önemli olmaktadır. Güvenli bağlanan kişilerin ilişkileri, güvensiz ve kaçınmacı bağlanan kişilere oranla daha bağlı olmaktadır. Aynı zamanda bu kişiler, ilişkide tatmin olmadığı zaman daha kolay bir şekilde bağlılığını azaltmaktadırlar. Kaygılı bağlanan kişiler ise ilişkide partnerlerine dair kararlarında tutarsız ve kararsız olmaktadır. Partnerlerini düşündüklerinde motivasyonlarına bağlı olarak korku/kaçınma ve yaklaşma/isteme gibi çatışmalar yaşamaktadırlar (Welch ve Houser, 2010, s. 354).

Romantik ilişkilerde bağlanma kavramına dair birçok araştırma yapılmıştır. Bunlar güvenli bağlanmanın doyum ve kalite açısından öneminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Feeney ve Noller (1990)'ın yaptığı bir çalışmada güvenli bağlanan kişiler, ilişkide daha yüksek derecede özgüvene sahip ve güven verici olmaktadır. Aynı şekilde Simpson (1990) tarafından yapılan çalışmada da güvenli bağlanan kişilerin ilişkisinde olumlu duyguların fazla, olumsuz duyguların az olduğu görülmektedir. Bu durum, kaygılı ve kaçınmacı bağlanan kişilerde geçerli olmamaktadır. Campbell ve diğerleri (2005) tarafından yapılan çalışmada, bu kişilerin ilişkide daha çok stres altında olduğu gözlemlenmiştir.

Romantik ilişkilerde bağlanmaya, teknoloji ve internet kullanımı da etki etmektedir. Morey ve diğerleri (2013) tarafından yapılan çalışmada, yakınlık ve destek gereksinimi duyan kaygılı ve kaçınmacı kişiler, sosyal medyayı daha fazla kullanmaktadırlar. Buna göre romantik ilişkilerdeki bağlanma, kişinin ilişki doyumundan ilişki kalitesine, yakınlık gereksiniminden teknoloji kullanımına kadar birçok alanda ön planda olmaktadır. Romantik ilişkinin başlamasını ve devam etmesini etkileyen faktörlerden bir diğeri de kişilerin eş seçimindeki inançları olmaktadır. Kişinin hayatı süresince alabileceği en önemli kararlardan biri eş

seçimidir. Çoğunlukla genç yetişkin dönemde, kişinin toplumdaki rolünün ve ilişkilerinin değişiminin gerçekleştiği zamanda yapılan eş seçimi, konunun daha önemli olmasına neden olmaktadır. Bu noktada kişinin rasyonellikten uzak ve sınırlayıcı inançları, sürdürülebilirlik ve ilişki doyumuna negatif açıdan etki eden unsurlardan olmaktadır. Bu sebeple kişinin eş seçimindeki sınırlayıcı inançları, romantik ilişkilerin temelinde bulunmaktadır.

Bowlby tarafından yapılan araştırmalarla birlikte güvensiz bağlanma stili, psikopatolojide önemli faktörlerden biri olarak görülmüştür. Doğaya özgü bir stil olan güvenli bağlanma, psikolojik olarak sağlıklı olma durumu olarak görülmektedir. Depresif sorunlar ve kaygı, güvensiz bağlanma stillerinden olan kaygılı bağlanmayla ilgili olmaktadır. Davranış bozuklukları ve dışa dönük davranışlar ise kaçınan bağlanmayla ilgilidir. Dissosiyatif sorunlar ile deorganize bağlanmayla alakalı olmaktadır (Kesebir ve diğerleri, 2011, s. 328).

Scharfe Bartholomew (1994)'in bağlanma özellikleri üzerine yaptığı araştırmada; erkeklerde kadınlardan daha çok kaçınan bağlanma özellikleri görülmektedir. Schmitt ve diğerleri (2003) tarafından yapılan araştırmaya göre bazı kültürlerde erkekler kadınlardan daha çok kaçınan bağlanma özellikleri göstermekte, bazılarında ise kadınlar erkeklerden daha çok kaçınan davranışlar sergilemektedir. Batılı toplumlarda kadınların erkeklere oranla daha çok kaçınan bağlanma özelliği gösterdiği saptanmıştır. Josselson (1996), erkek ve kadınların yalnızlık ve bağlanma düzeylerinin farklı olduğunu ve erkeklerin kadınlara göre daha çok güvenli bağlandığını gözlemlemiştir.

Romantik ilişkinin ergenlerdeki depresyon ilişkileri incelendiğinde kız çocuklarındaki romantik ilişki zayıflığının, depresyona sebep olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda romantik ilişki kurma becerisi ve romantik deneyimlerin de depresyon ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocuğun flörtünden ayrılması, terk edilmesi ya da flörte sahip olmaması; onun sapkın davranışlarda bulunmasına ve depresyona girmesine neden olabilmektedir (Steinberg ve Davila, 2008, s. 357).

1.3. Romantik Kıskançlık

1.3.1. Romantik Kıskançlığın Tanımı

Pines (1998) tarafından kıskançlık; bireyin önem verdiği partneri ile kurduğu ilişkinin bozulma ya da bitme riskleri ile karşılaştığını düşündüğü durumda gösterdiği karışık tepkiler şeklinde açıklanır. Pek çok birey için kıskançlık, dayanılması güç olan ve acı veren bir duygu olmaktadır (Pines ve Bowes, 1992, s. 51). Buunk ve Bringle (1987) tarafından kıskançlık; kişinin devam etmekte olan ya da daha önce var olmuş olan ilişkisindeki bireyle üçüncü bir bireyin ilişkisinin sebep olduğu, duygusal anlamda nahoş bir tepki olarak açıklanmıştır. DeSteno ve Salovey (1996) tarafından kıskançlık; önem verilen bir kişiyle kurulmuş ilişkinin tehlikeye girmesi ya da bozulması sonucu ortaya çıkan ve zamanla artış gösteren mutsuzluk, öfke, korku duygularıyla kendini açığa çıkaran sapkın bir duygu hali olarak tanımlanmıştır. White (1981) kıskançlığı; bireyin partneriyle gerçek veya olabileceği var sayılan üçüncü bir birey arasındaki gerçek ya da gerçek olma ihtimali olan bir ilişki olabileceği nedeniyle algılanan, ilişkinin varlığı için bir tehdit oluşturmuş gibi görülen bu durumda bireydeki karmaşık düşünce, duygu ve davranış tutumları şeklinde açıklamıştır. Algılanan tehdidin; ilişkideki kalite seviyesine ya da bireyin benlik saygısına, geleceğine dair olduğu var sayılmaktadır. Margaret Mead (1977) tarafından kıskançlık; bireyin özsaygısına yönelik olarak algıladığı tehdide karşı ortaya çıkan talihsiz bir duygu şeklinde açıklanmaktadır (Mathes, 1992, s. 43).

Kimilerine göre kıskançlık aşkın, kimilerine göre özsaygının az olmasının veya kaybetmeye dair endişenin, güvensizlik hissini dışavurumdur (Greenberg ve Pyszczynski, 1985, s. 470). Bringle ve Boebinger (1990) tarafından romantik kıskançlık; bireyin romantik ilişkisine yönelik olarak algıladığı tehdide karşı verdiği tepki biçiminde tanımlanmıştır. Başka bir tanımda kıskançlık; “Bir ilişkiyi korumayı ve sürdürmeyi amaçlayan, temelinde korku olan bir tepki” olarak geçer (Buunk ve diğerleri, 1996, s. 261).

Pfeiffer ve Wong (1989) tarafından kıskançlık; karmaşıklık bakımından çok boyutlu görülmüş, yüksek oranda negatif bir duygu olarak açıklanmıştır. Kıskançlık;

Edalati ve Tedzuan (2010) tarafından ise "Bireyin ilişkisinin tehdit edildiğini algıladığında hissettiği güçlü olumsuz duygulardır" şeklinde tanımlanmıştır. Kıskançlık Max Frish Merkle'ye (2006) göre; türlü hislerin bir karışımı olmaktadır. Aşağılık hissi, öfke ve korku hissi ile nefrete doğru giden bir oluşum sergilemektedir. Kıskançlık Solmuş (2008) tarafından; bireyin partnerinin bir başka kişiyi daha çekici bulması veya bir rakibinin var olduğunu düşünmesi olarak açıklanmıştır. Korku ve kırgınlığı içeren kıskançlık hissi, kişni fazlaca önem verdiği ilişkisinin, rakip bir bireyin ilişkinin bazı boyutlarına sahip olacağına dair kişisel yargı neticesinde sergilediği duygusal bir durum halidir (Teismann ve Mosher, 1978, s. 1214).

1.3.2. Romantik Kıskançlığı Tetikleyen Unsurlar

Kıskançlığa dair çok farklı türler olmasına karşılık, romantik ilişkilerde romantik kıskançlık daha fazla sorunlu olabilmektedir. Kıskançlığın artış göstermesine neden olan olaylar çok yoğundur (Fleischmann ve diğerleri, 2005, s. 52).

Kıskançlığın sosyal bir fenomen olduğunu söyleyebiliriz. Kıskançlığın göstergesi, simgesel bir uyarana karşı ortaya koyulan tepki şeklinde de görülebilmektedir. Bu uyarının sahip olduğu bireysel anlamlar, öznel yorumlardan kaynaklanmaktadır. Kıskançlık, iki etkeni içermektedir. Birinci etken; kıskançlık gösteren kişinin ilişki algısıyla çelişen partnerinin gerçek veya hayali olan tutumlarının bireysel yorumlanmasını barındırmaktadır. İkinci etken ise; ilişkinin kişisel olarak ele alınmasıdır. Yalnızca cinsel bir durum varlığı, birinci etken açısından gerekli değildir. Bir kişinin çocuklarından, meslektaşısı olan kişilerden veya sosyal faaliyetlerden de kıskançlık ortaya çıkabilmektedir (Hansen, 1985, s. 265). Fazla sayıda yöntem, kıskançlık tetikleyicisi olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemler içinde en çok kullanılanları ise; var olan ilişkisiyle ilgili konuşma, geçmiş ilişkisiyle ilgili konuşma, başka bir kimse ile flört etmeyi ya da cinselliği içeren diyalog, flört etme, rakipler hakkında doğruyu söylememe şeklinde örülmektedir (White, 1980, s. 225).

Kontrol elde etme çabası, kıskançlığa sebep olmaktadır. Bu demektir ki birey, ilişkideki varlığını cazibeli hale getirebilmek ve partnerinin inancının bu doğrultuda

olmasını sağlamak amacıyla kontrolü elde etmek için çabalamaktadır (Fleischmann ve diğerleri, 2005, s. 51).

Kıskanılan şeylerde fazlaca çeşitlilik görülebilmektedir. Örneğin eski eş, bir arkadaş, aile, önceki evlilikten bir çocuk veya eskiden özel hisler beslenen bireyler de bunların arasında olabilir. Kıskanılan şeyin, kimi zaman bir bireyden farklı bir durum olduğu da görülmektedir. Kıskançlık duygusuna kapılan bireyde bu durum, kendisini dışlanmış gibi hissetmesine sebep olabilir veya ondan daha öncelikli bir özelliğe sahipmiş gibi bir hava oluşmasına da yol açabilir. Bu durum evcil hayvanlar, iş, hobiler, master programı, internet veya vakit harcanan şeyler olarak görülebilmektedir (Scheinkman, 2010, s. 488).

Kişinin geçmişte deneyimlediği ilişkisinde aldatmanın yer alması, kıskançlık yoğunluğunun artış göstermesi için başka bir nedendir (Zandbergen ve Brown, 2015, s. 124). Kimi zaman birey, kesin bir aldatma nedeniyle kendisini risk altında hissedebilmektedir. Bireyler geçmişte yaşadıkları ilişkide aldatıldıysa veya aile içinde aldatmaya tanıklık etmişse, kıskançlık karşısında savunmasız kalabilmektedir (Scheinkman, 2010, s. 489). Vallacher, Shackelford, Murphy, Yungler ve Bjorklund'ın (2006) yaptığı bir araştırmada; geçmişteki ilişki tecrübelerinin özellikle erkeklerin aldatma hakkında duyduğu sıkıntı için önemli bir belirleyici rolünü oynadığı saptanmıştır. Aldatmanın içeriği nedeniyle kişiler ihanetle yüz yüze geldiklerinde cinsiyet farklılıkları daha belirgin biçimde gözlemlenmektedir (Zengel ve diğerleri, 2013, s. 49).

1.3.3. Romantik Kıskançlığın Etkileri

Duygusal, düşünsel ve davranışsal olarak normal boyutta olandan patojenik boyutta olana doğru romantik kıskançlık; devamlılık, yoğunluk ve iç görü bakımından farklılık gösteren bir yelpaze sunmaktadır (Kingham ve Gordon, 2004, s. 210). Belli bir yatkınlık ile belirli bir başlatıcı olay arasında meydana gelen etkileşimin sonucu romantik kıskançlıktır. Kıskançlığa yatkınlık, tetikleyici bir durum oluşmadığı sürece ortaya çıkmayabilir (Pines, 1992, s. 677).

Romantik kıskançlık yoğunluğunun ve bileşenlerinin herkeste farklılık ortaya koyması gibi, romantik kıskançlığın başlamasına sebep olan olayın seviyesi de kişiye göre farklılık gösterir. Olağandışı boyutta kıskançlığa yatkın olan bireylerde, yanından geçen etkileyici bir yabancıya atılan bakış kıskançlığın tetiklenmesine sebep olabiliyorken, çoğu kişi için kıskançlığı tetikleyen, partnerin gayrimeşru bir ilişki sürdürdüğünün açığa çıkması gibi daha ciddi bir durum olmaktadır. Başka taraftan, kıskançlığa daha az yatkın olan bireyler için ise çok az durum, kıskançlık göstergelerinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Pines, 1992, s. 678).

Son yıllarda yapılan çalışmalar, sosyal paylaşım sitelerinin zamanla daha çok kullanılmasının da kıskançlığın artış göstermesinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Muisse ve diğerleri, 2009; Elphinston ve Noller, 2011). Romantik kıskançlığa olan eğilim, içinde bulunulan kültür yapısının, aile diziliminin, ailenin sahip olduğu yapının ve romantik ilişkilerdeki kişisel tecrübelerin tesiri altında kalmaktadır (Pines, 1992; McGuirk ve Pettijohn, 2008). Bireyde gözlenen bu niteliklere ilave olarak, rakip bireyin kişisel nitelikleri de romantik kıskançlıkta rol üstlenmektedir. Rakipte bulunan niteliklerin önemi bu noktada, bu niteliklerin kıskançlık içinde olan taraf için arzulanır olup olmamasına değil, eş tarafından ne derecede arzulanır olduğu hakkında olan inancıya bağlıdır. Bu demektir ki rakip birey eş ile ne derece uyum gösterirse, tehdit de o derece artmaktadır.

Fredendall, Sheets ve Claypool (1997) romantik kıskançlığın başlamasına neden olan etkenleri dört grupta açıklamışlardır. Bireyler; partnerleri başka bir bireye ilgi duyduğunda, başka bir birey partnerlerine ilgi gösterdiğinde, partnerleri geçmiş yaşamda ilişki kurduğu bir kimse ile iletişime geçtiğinde ve partnerin karmaşık tutumları karşısında kıskançlık duygusuna kapılmaktadır. Bu gruplandırmaya göre romantik kıskançlığı başlatan etkenler kavramın tanımı ile aynı doğrultuda partnerin kaybedileceğine dair korku ve kaygı esasında ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Zeev (1990) de bu fikri destekleyerek, bir duygu grubunu barındıran romantik kıskançlığın üç ana bileşeninden birinin; partneri başka birine kaptırmaya dair duyulan korku olduğunu vurgulamıştır. Dayanağı bireyin tercih ettiği pozisyonunu başka bir bireye kaptırma ve yetersiz hale düşme; kıskançlıkta hissedilen korkunun olasılığıdır.

Bununla birlikte, diğerk bir bireyin daha çok tercih edildiği sezgisi kıskançlığın acıya sebep olan yapısını perçinlemektedir (Ze'ev, 1990, s. 307).

Bazen de bireyler partnerlerini kasıtlı olarak kıskandırma çabasına girerler. Sheets ve arkadaşlarının (1997) yaptığı çalışmaya katılan bireylerin yaklaşık %75'i, zaman zaman partnerlerini kıskandırma çabası gösterdiklerini açıklamışlardır. Spitzberg, Fleischmann, Roesch ve Andersen (2005) partnerlerin karşı tarafı kıskandırmak amacıyla uyguladıkları yöntemleri arkadaşları partnerden ayrı tutma, arkadaşlarla partnerin dışarıda bırakıldığı planlar yapma vb. tutumları barındıran "ilişkisel mesafe koyma"; başkası tarafından gönderilmiş gibi kendine çiçek gönderme, partnerin bulması için gerçekte var olmayan numaralarla kendini arama vb. davranışları içine alan "görünürde flörtleşme" ve geçmişte kurulan ilişkiler, diğerkleri ve onların şu an var olan ilişkileri hakkında konuşma gibi davranışları kapsayan "ilişkisel alternatifler" şeklinde belirtmişlerdir. Bu çabalar; ilişkideki güç dengesini değiştirme ve kontrol yaratma, ilişkilerinde kendini yetersiz gören bireylerin özsaygı ve güvenlerini arttırma, intikam alma (Fleischmann ve diğerkleri, 2005, s. 51) veya partnerlerine arzulanır olmaya devam ettikleri yönünde mesaj iletme gibi gayeler barındırmaktadır (Buunk ve Dijkstra, 2006, s. 535).

1.4. Aldatma

1.4.1. Aldatmanın Tanımı

Aldatma, ikili ilişki bağlamında; eşlerden birinin ilişkinin dışında yer alan bireylerle fiziksel ya da duygusal yakınlığının düzeyini ayarlayan yerleşmiş ölçüleri ihlal etmesidir (Drigotas ve Barta, 2001, s. 178). Hall ve Fincham (2006) tarafından aldatma; ilişkide yer almayan bir kişinin romantik, duygusal ve cinsel bir şekilde ilişkiye dahil olmasıyla birlikte, eşler arasında süregelen güven ve anlaşmanın bozulması olarak açıklanmıştır. Kimi araştırmacılara göre ise; aldatma tanımına sadece cinsel ilişki değil, fiziksel beraberliğin bütün çeşitlerini değerlendirmek gibi geniş bir beraberliğin devamlılığı dahil edilmiştir (Allen ve diğerkleri, 2005, s. 107). Söz konusu olan bu tanımlardaki aldatma bütün ilişki çeşitlerini kapsarken; bu konu üzerine yapılan çalışmaların büyük bölümünde evlilik dışı cinselliği içine alan aldatma

araştırılmıştır. Evlilik dışı cinsellik dediğimizde ise, sıklıkla tanımlanmamış olan çok farklı türde evlilik dışı davranışı kapsamaktadır. Bunların bazıları evlilik dışı cinsel beraberliği belirtir. Çiftlerden evli olmayanlar arasında bulunan aynı doğrultudaki davranışlar aynı şekilde göz ardı edilmiştir (Thompson, 1983, s. 12).

1.4.2. Aldatmanın Türleri

Aldatmanın hangi boyutta olduğu, ilişki üzerinde ne gibi bir tesir bırakacağını etkilemektedir. Aldatmanın ilişkiler üzerinde bıraktığı tesiri daha iyi kavrayabilmek amacıyla araştırmacılar, aldatma türlerini ortaya koymuştur. Aldatmaya dair en dikkat çekici ayrımlarından biri duygusal ve cinsel olmak üzere iki başlık altında incelenmesidir. Cinsel aldatma kişinin partnerinden başka bir bireyle cinsel beraberlikte bulunması şeklinde tanımlanırken, duygusal aldatma kişinin partnerinden başka bir bireyle derin duygusal bir bağ oluşturması veya bu bireye aşık olması biçiminde tanımlanmaktadır. Buna karşılık kaynaklarda; aldatma hakkında bu kategorilerin belirlenip, operasyonel tanımının ortaya koyulduğu evrensel bir çalışma bulunmamaktadır. Duygusal ve cinsel aldatmanın cinsiyet farkına göre ele alındığı çalışmalarda bulunmaktadır. Bu araştırmalarda; kadınlar duygusal bir yakınlığa gereksinim duymaları halinde aldatma girişimi sergilerken, erkeklerin eşlerini cinsel bağlamda daha fazla aldattıkları belirtilmiştir. Bununla birlikte erkekler eşlerini kendilerini cinsel anlamda aldatıp aldatmadığını göz önüne alırken, kadınların hiçbir fiziksel faktör içermiyor olsa bile duygusal yaklaşmayı sadakatsizlik şeklinde nitelendirdiği gözlemlenmektedir (Thornton ve Nagurney, 2011, s. 53).

Flörtler, tek gecelik aldatmalar ve ilişkiler olarak aldatmayı üç farklı başlıkta inceleyen Lusterman; türünün ne olduğuna bakmaksızın aldatmanın travma yaratan bir deneyim olduğunu ve aldatılan kişide önemli seviyede tesir bıraktığını açıklamaktadır. Aldatma Brown tarafından ise; yakınlıktan kaçınma, çatışmadan kaçınma, duygusal boşluk, cinselliğe olan bağımlılık ve terk edilen ilişki olarak beş başlık altında incelenmiş; aldatmaya sebep olan etkenleri bu başlıklar altında ifade etmiştir (Müezzinoğlu, 2014). Kimi araştırmalarda aldatma; sadece cinsellik, duygusal aldatma, duygusal ve cinsellik olmak üzere üç farklı gruba ayrılmıştır. Erkekler,

cinselliğin odak noktasında olduğu aldatma türüne eğilim gösterirken, kadınlar duygusal ve cinsellik merkezli aldatmaya eğilim göstermektedir (Çavuşoğlu, 2011).

1.4.3. Aldatmanın Nedenleri

Aldatmaya hangi etkenlerin sebep olduğunun belirlenmesi için çok sayıda çalışma ortaya koyulmuştur. Bu çalışmaların sunduğu bilgiler ışığında, bu sorunun fazlasıyla karmaşık bir süreç olduğu ve pek çok sebebe dayanabileceği gözlemlenmektedir (Müezzinoğlu, 2014; Kubat, 2012). İlişkilerdeki mutsuzluk ve çatışmalar, çoğunlukla aldatmanın en yaygın sebeplerinden biri şeklinde görülmektedir fakat çok sayıda çalışma yapılmış olmasına rağmen, ilişkilerdeki tatminsizliğin aldatmadaki tesiri kesin bir şekilde ortaya konulmamıştır. İlişkiye tesir eden harici etkenlerin de göz ardı edilemeyeceği, mutlu ve tatminkar ilişkilerde de kişilerin cazibeli alternatiflerle karşılaşabileceği, aldatma eyleminin olabileceği gözlemlenmektedir. Tatmin seviyesinin azalması kişinin arayışa girmesine sebep olacak, beklenti ve alternatif seçeneklerini aramasına ortam sağlayacaktır. Bu noktada tatmin ile alternatifler arasındaki bağlantının, romantik bir ilişkinin devam edeceği veya etmeyeceğine dair etkisi büyük olmaktadır. Başka bir nokta ödül-bedel bağlantısıdır. Kişinin ilişkiden alacağı ödül anlamına gelen haz ve tatminin, ödeyeceği bedelden (kişiyi sınırlayan etkenler) fazla olduğu ilişkiler tercih sebebidir. Bedel ile ödül arasında bulunan ayırım pozitif halden negatif hale geçtiğinde kişi, ilişkiyi bitirme eğiliminde bulunabilir (Polat, 2006, s. 90).

Yeniçeri ve Kökdemir (2006) tarafından yapılan araştırmada; aldatma eylemine yol açan altı sebep saptanmıştır. Kişinin söz konusu ilişkinin bir geleceğe sahip olmadığını düşünmesinin sebeplerden biri; partnerlerden birinin ilişkide gereken sadakati ve duyarlılığı ortaya koymamasıdır. Kişinin ayartılması, yani baştan çıkarılması da ikinci neden olarak sunulmaktadır. Aldatan kişi özellikle erkek olduğunda, bu sebebin, partnerler tarafından daha çok kabul gördüğü gözlemlenmiştir. Normalleşme, aldatmaya yol açan başka bir sebeptir. Sinema ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarında aktarılan aldatma senaryolarının, kişinin gözünde aldatma eylemini normalleştirebileceği, hatta bir moda algısı yaratabileceği saptanmıştır. Aldatma konusunda önemli rol oynayan sebeplerden biri cinselliktir. Tatmin edici ve

kaliteli bir cinsel yaşamı içermeyen ilişkiler, kişileri aldatma eylemine itmektir. Sosyal arka plan ise başka bir sebeptir. Gençlik döneminde birden fazla romantik ilişki kurma, içinde yaşanan kültürün tutucu olması, erken yaşta evlenmek, anlaşmalı evlilik yapmak vb. etkenlerin aldatma eyleminde etkili olduğu var sayılmaktadır. Son olarak kişinin ilişkinin içinde bulunduğu tekdüzelikten çıkmayı arzulaması, yeni bir heyecan arayışına girmesi aldatmaya meydan verebilmektedir.

Eğitim, yaş, cinsiyet, kazanç vb. sosyodemografik değişkenlerin aldatma eylemindeki tesiri, Temel (2013) tarafından araştırılmıştır. Kadınlara ve yaşça büyük olan kişilere oranla; erkeklerin ve yaşça genç olan kişilerin aldatmaya daha fazla yatkınlık gösterdikleri saptanmıştır. Bununla birlikte; daha iyi eğitim ve daha yüksek kazanç seviyesinin aldatmaya yatkınlıkta artışa neden olduğu gözlemlenmiştir. İlişkinin süresi ve çeşidi ele alındığında ise; romantik ilişkilerde aldatma eyleminin, evlilik ilişkilerinden daha çok gerçekleştirildiği belirlenirken, ilişkinin ne kadar uzun sürdüğü ile aldatma arasında anlamlı bir bağlantı bulunduğu ortaya koyulmuştur. Sosyodemografik değişkenlerin yanında, kişilikte bulunan niteliklerin aldatma eylemindeki tesiri de incelenmiştir. Sorumluluk yüklenmeyen ve uyum göstermeyen kişilerin neredeyse dünyanın her yerinde aldatmaya daha fazla yatkın oldukları belirlenmiştir. Daha dışadönük ve daha açık olan kişilerin de daha fazla aldatma eyleminde buldukları saptanmıştır.

Çavuşoğlu (2011) tarafından yapılan araştırmadan; aldatmanın sebeplerinin bireysel faktörler, dışsal faktörler ve ilişki faktörleri olmak üzere üç ana başlık altında ele alınabileceği anlaşılmaktadır. Bireysel faktörler başlığı altında dini inanışlara da parmak basılmakta; pek çok farklı dinde aldatma eyleminin yasaklanmış durumda olmasının ilişkide aldatma eylemini engelleyen bir unsur olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte, aile bireyleri arasında aldatma eylemine tanıklık eden çocukların, ileriki yaşlarda aldatma ihtimallerinde artış meydana geldiği gözlemlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yapılmıştır. Tarama modeli; olaylar, olgular ve durumların oldukları gibi incelenmesi ve bulguların da bu doğrultuda sunulmasına dayalı bir araştırma modelidir. İlişkisel tarama modeli ise iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ya da derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2012, s. 81). Bu çalışmada da bağlanma stillerinin, aldatma niyeti ve kıskançlık düzeyi ile olan ilişkisi araştırıldığından; ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde yaşayan, romantik ilişkisi olan 18 yaş üzeri bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem, romantik ilişkisi olan 18 yaş üzeri kişilerden elverişli yöntemle seçilmiştir. Çalışmada romantik ilişkisi olmayan katılımcılar araştırma dışında tutulmuştur. Bu şartları sağlayan 226 gönüllü katılımcı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Veriler, online ortamda link dağıtılarak toplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan sosyodemografik bilgi formu, aldatmaya yönelik niyet ölçeği, romantik kıskançlık ölçeği ve romantik ilişkilerde yaşantılar envanteri-II kullanılmıştır.

2.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

8 sorudan oluşan bu formda, katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, eğitim durumları, gelir durumları ve medeni durumlarına ilişkin sorular sorulmuştur. Medeni

durum sorusuna evli cevabı veren katılımcılara kaç yıldır evli oldukları sorulurken, bekar cevabı veren katılımcılara romantik bir ilişkileri olup olmadığı sorulmuştur. Romantik ilişkisi olmayan katılımcılar için anket sonlandırılmıştır. Romantik ilişkisi olan katılımcılara ise romantik ilişkilerinin süresi sorulmuştur.

2.3.2. Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği

Jones ve ark. tarafından 2011 yılında geliştirilmiş olan aldatmaya yönelik niyet ölçeği, bireyin romantik ilişkide aldatma davranışını gerçekleştirme olasılığını tespit etmek ve aldatmaya yönelik eğilimleri ölçmek amacını taşımaktadır. Ölçek Toplu-Demirtaş ve Tezer (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 7'li likert tipinde 7 maddeden oluşmaktadır (1=Hiç olası değil, 7=Tümüyle olası). Ölçeğin puanlanmasında 3. madde (Birlikte olduğunuz kişiyi aldatırsanız bunu ona söyleme olasılığınız ne kadardır?) ters çevrilerek analize dahil edilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, aldatma niyetinin yüksek olduğunu göstermektedir.

2.3.3. Romantik Kıskançlık Ölçeği

Ölçek, Pines ve Aronson tarafından 1983'te geliştirilmiş, Demirtaş (2004) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, romantik ilişkilerdeki kıskançlığı farklı boyutlarıyla ele almakta olup, orijinal ölçek 129 madde ve 5 alt boyuta sahiptir. Ölçeğin tamamını kullanmak, araştırma amacında belirtilen romantik kıskançlığın dışındaki boyutları da ölçeceği için bu çalışmada orijinal ölçeğin "kıskançlık tetikleyicileri" alt boyutunun maddeleri kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde olup katılımcıların belirtilen koşullar altında ne derece kıskançlık yaşayacaklarını ölçmektedir (1=Hiç, 5=Çok). Ölçekten alınan yüksek puan, yüksek kıskançlık düzeyini göstermektedir.

2.3.4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II

Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II, Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından geliştirilmiş ve Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmış olup bireylerin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stillerini

ölçmektedir. Ölçek, 7'li likert tipinde 36 maddeden oluşmaktadır (1=Hiç katılmıyorum, 7=Tamamen katılıyorum). Ölçekte 4, 8, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 30, 32, 34 ve 36. maddeler ters çevrilerek analize dahil edilmektedir. Ölçek alt boyutlarından alınan yüksek puanlar, kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stillerinin güçlü olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizinde IBM SPSS 24 programı kullanılmıştır. Yapılan analizde öncelikle katılımcıların sosyodemografik bilgilerine ilişkin tanımlayıcı bulgular verilecek daha sonrasında katılımcıların aldatmaya yönelik niyet, romantik kıskançlık ve bağlanma stillerine ilişkin ortalama puanlar verilmiştir. Daha sonrasında araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilere Pearson korelasyon analizi ile bakılmış olup, araştırmanın hipotezleri çoklu regresyon analizi yöntemi ile test edilmiştir. Son olarak, katılımcıların sosyodemografik bilgileri ile araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilere bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır.

Araştırma değişkenlerine ilişkin normallik sınamaları yapılmıştır. Değişkenlerin normallik düzeyleri, çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakarak test edilmiştir. Çarpıklık katsayılarının +1, -1 değerleri arasında olması, basıklık katsayılarının ise +2, -2 değerleri arasında olması değişkenin normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir. Tablo 1'de değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

	Çarpıklık	Basıklık
Aldatmaya yönelik niyet	,402	-,257
Romantik kıskançlık	,063	-1,384
Bağlanma stilleri		
Kaçınmacı bağlanma	-,423	-,640
Kaygılı bağlanma	-,189	-,458

Tablo 1’de görülen çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde, araştırma değişkenlerinin çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 değeri arasında olduğu, basıklık değerlerinin ise -1 ile +1 değeri arasında olduğu görülmektedir. Bu değerlere göre değişkenlerin normal dağılıma uyum gösterdiği söylenebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Sosyodemografik Bilgilere Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında katılımcıların sosyodemografik bilgilerini ilişkin frekans değerleri ve ortalama değerler gösterilmiştir.

Tablo 2. Sosyodemografik Bilgilere İlişkin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde	Ortalama	Std. Sapma
Cinsiyet				
Kadın	130	57,5		
Erkek	96	42,5		
Yaş				
18-24 yaş arası	27	11,9		
25-31 yaş arası	126	55,8		
32-38 yaş arası	46	20,4		
39-45 yaş arası	17	7,5		
46 ve üzeri	10	4,4		
Eğitim durumu				
İlköğretim	2	0,9		
Lise	36	15,9		
Ön lisans-lisans	125	55,3		
Lisansüstü	63	27,9		
Gelir durumu				
1000-2000 TL arası	22	9,7		
2001-3000 TL arası	26	11,5		
3001-4000 TL arası	66	29,2		
4001 TL ve üzeri	112	49,6		
Medeni durum				
Evli	111	49,1		
Bekar, romantik ilişkisi var	115	50,9		
Evlilik süresi (ay)			82,13	63,22
Romantik ilişki süresi (ay)			22,21	21,89

Sosyodemografik bilgilere ilişkin frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların %57,5'inin kadın, %42,5'inin ise erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %11,9'u 18-24 yaş arasıdayken, %55,8'i 25-31 yaş arasında, %20,4'ü 32-38 yaş arasında, %7,5'i 39-45 yaş arasında ve %4,4'ü 46 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların %0,9'u ilköğretim mezunu iken, %15,9'u lise mezunu, %55,3'ü ön

lisans veya lisans mezunu, %27,9'u ise lisansüstü mezundur. Katılımcıların %9,7'sinin aylık geliri 1000-2000 TL arasında iken, %11,5'inin aylık geliri 2001-3000 TL arasında, %29,2'sinin aylık geliri 3001-4000 TL arasında ve %49,6'sının aylık geliri 4001 TL ve üzerindedir. Katılımcıların %49,1'i evli, %50,9'u bekar. Evli katılımcıların evlilik süreleri ortalama 82,13±63,22 ay olarak görülmüştür. Bekar olup romantik ilişkisi olan katılımcıların ise romantik ilişkilerinin süresi ortalama 22,21±21,89 ay olarak görülmüştür.

3.2. Araştırma Değişkenlerine Yönelik Bulgular

Araştırmada aldatmaya yönelik niyet, romantik kıskançlık düzeyi ve bağlanma stillerinden kaçınmacı ve kaygılı bağlanma araştırmanın değişkenlerini oluşturmaktadır. Araştırmanın bu kısmında araştırma değişkenlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilecek ve araştırma değişkenleri arasındaki farklılıklar incelenecektir.

Tablo 3. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

	N	Min.	Maks.	Ort.	Std. Sapma	α
Aldatmaya yönelik niyet	226	1,00	5,29	2,58	1,02	,734
Romantik kıskançlık	226	1,00	5,00	3,33	1,19	,899
Bağlanma stilleri						
Kaçınmacı bağlanma	226	1,11	5,22	2,96	,96	,879
Kaygılı bağlanma	226	1,17	6,00	3,61	1,00	,859

Yapılan betimsel analiz sonucunda katılımcıların aldatmaya yönelik niyet ölçeğinden aldıkları ortalama puan 2,58±1,02 olarak bulunurken, romantik kıskançlık ölçeğinden aldıkları ortalama puan 3,33±1,19 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcılar kaçınmacı bağlanma stilinden ortalama 2,96±0,96 puan alırken, kaygılı bağlanma stilinden ortalama 3,61±1,00 puan almışlardır.

Kullanılan ölçeklerin güvenilirlik seviyeleri Cronbach's alpha katsayısı ile ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde aldatmaya yönelik niyet ölçeğinin Cronbach's alpha katsayısının 0,734 olduğu görülürken, romantik kıskançlık ölçeğinin

katsayısı 0,899, kaçınmacı bağlanma stilinin 0,879 ve kaygılı bağlanma stilinin 0,859 Cronbach's alpha katsayısına sahip olduğu görülmektedir. Bu değerler kullanılan ölçeklerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Aldatmaya yönelik niyet	Romantik kıskançlık	Kaçınmacı bağlanma	Kaygılı bağlanma
Aldatmaya	r	1			
yönelik niyet	p	-			
Romantik	r	-,049	1		
kıskançlık	p	,463	-		
Kaçınmacı	r	,318**	-,007	1	
bağlanma	p	,000	,915	-	
Kaygılı	r	,033	,047	,455**	1
bağlanma	p	,619	,485	,000	-

** p <,01

Yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, aldatmaya yönelik niyetin yalnızca kaçınmacı bağlanma ile anlamlı ve pozitif yönlü bir korelasyon gösterdiği görülmüştür (r = ,318, p <,01). Öte yandan aldatmaya yönelik niyetin romantik kıskançlık (r = -,049, p >,05) ve kaygılı bağlanma (r = ,033, p >,05) ile herhangi bir korelasyon göstermediği görülmüştür. Bu sonuca göre kaçınmacı bağlanma arttığında aldatmaya yönelik niyet de artmaktadır.

Romantik kıskançlık ölçeği ile kaçınmacı (r = -,007, p >,05) ve kaygılı bağlanma stilleri (r = ,047, p >,05) arasında anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır.

Kaygılı bağlanma ile kaçınmacı bağlanma arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur (r = ,455, p <,01). Buna göre kaygılı bağlanma artış gösterdiğinde, kaçınmacı bağlanma da artış göstermektedir.

Tablo 5. Bağlanma Stillerinin Aldatmaya Yönelik Niyet Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar				
	B	Std. hata	β	T	p	F	R ²
Sabit	1,897	,262		7,233	,000		
Kaçınmacı bağlanma	,406	,075	,382	5,404	,000	14,744*	,117
Kaygılı bağlanma	-,143	,072	-,140	-1,987	,048		
Bağımlı değişken: Aldatmaya yönelik niyet							

* p < ,01

Bağlanma stillerinin aldatmaya yönelik niyeti ne derece etkilediğini tespit etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre bu modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve bağlanma stillerinin aldatmaya yönelik niyetin varyansının %11,7'sini açıklayabildiği görülmektedir ($R^2 = ,117$; $F_{(2, 223)} = 14,744$, $p < ,01$). Bulunan sonuçlara göre kaçınmacı bağlanma stilinin, aldatmaya yönelik niyeti anlamlı ve pozitif yönde yordadığı ($\beta = ,382$, $p < ,01$) kaygılı bağlanma stilinin ise anlamlı ve negatif yönde yordadığı ($\beta = -,140$, $p < ,05$) görülmektedir. Bir başka ifade ile, kaçınmacı bağlanma aldatma niyetini pozitif bir şekilde etkilerken, kaygılı bağlanma negatif bir şekilde etkilemektedir. Bu sonuca göre araştırmanın 1. hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. Bağlanma Stillerinin Romantik Kıskançlık Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar				
	B	Std. hata	β	T	p	F	R ²
Sabit	3,191	,325		9,824	,000		
Kaçınmacı bağlanma	-,044	,093	-,036	-,477	,634	,358	,003
Kaygılı bağlanma	,075	,089	,063	,840	,402		
Bağımlı değişken: Romantik kıskançlık							

Bağlanma stillerinin romantik kıskançlığı ne derece etkilediğini tespit etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre bu modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($F_{(2, 223)} = ,358, p > ,05$). Buna göre bağlanma stillerinin romantik kıskançlık üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bu sonuca göre araştırmanın 2. hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 7. Romantik Kıskançlığın Aldatmaya Yönelik Niyet Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			F	R ²
	B	Std. hata	β	T	p		
Sabit	2,721	,202		13,442	,000	,541	,002
Romantik kıskançlık	-,042	,057	-,049	-,735	,463		
Bağımlı değişken: Aldatmaya yönelik niyet							

Romantik kıskançlığın aldatmaya yönelik niyeti ne derece etkilediğini tespit etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre bu modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir, ($F_{(2, 223)} = ,541, p > ,05$). Buna göre romantik kıskançlığın aldatmaya yönelik niyet üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bu sonuca göre araştırmanın 3. hipotezi reddedilmiştir.

3.3. Sosyodemografik Bilgiler ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında sosyodemografik bilgiler ile aldatmaya yönelik niyet, romantik kıskançlık ve bağlanma stilleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Tablo 8. Cinsiyet ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Aldatmaya yönelik niyet	Kadın	130	2,50	1,07	-1,394	,165
	Erkek	96	2,69	,96		
Romantik kıskançlık	Kadın	130	3,37	1,25	,556	,579
	Erkek	96	3,28	1,11		
Kaçınmacı bağlanma	Kadın	130	2,90	1,03	-,938	,349
	Erkek	96	3,03	,86		
Kaygılı bağlanma	Kadın	130	3,53	1,05	-1,400	,163
	Erkek	96	3,72	,93		

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyetleri ile aldatmaya yönelik niyetleri ($t = -1,394$, $p > ,05$), romantik kıskançlıkları ($t = ,556$, $p > ,05$), kaçınmacı bağlanma stili ($t = -,938$, $p > ,05$) ve kaygılı bağlanma stili ($t = -1,400$, $p > ,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 9. Yaş ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p	Post-hoc
Aldatmaya yönelik niyet	1- 18-24 yaş arası	27	2,08	,87	2,717	,046	2>1
	2- 25-31 yaş arası	126	2,66	1,13			
	3- 32-38 yaş arası	46	2,71	1,00			
	4- 39 yaş ve üzeri	27	2,51	,35			
Romantik kıskançlık	1- 18-24 yaş arası	27	3,80	1,35	3,738	,012	1>3
	2- 25-31 yaş arası	126	3,43	1,17			
	3- 32-38 yaş arası	46	3,01	,99			
	4- 39 yaş ve üzeri	27	2,96	1,28			
Kaçınmacı bağlanma	1- 18-24 yaş arası	27	2,85	,67	6,877	,000	4>3
	2- 25-31 yaş arası	126	2,78	1,05			
	3- 32-38 yaş arası	46	3,11	,94			
	4- 39 yaş ve üzeri	27	3,63	,29			
Kaygılı bağlanma	1- 18-24 yaş arası	27	4,65	,81	37,278	,000	1>2
	2- 25-31 yaş arası	126	3,15	,92			
	3- 32-38 yaş arası	46	3,78	,71			
	4- 39 yaş ve üzeri	27	4,43	,44			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda katılımcıların yaşları ile aldatmaya yönelik niyetleri ($F_{(3, 222)} = 2,717, p < ,05$), romantik kıskançlıkları ($F_{(3, 222)} = 3,738, p < ,05$) ve kaçınmacı bağlanma stili ($F_{(3, 222)} = 6,877, p < ,05$) ve kaygılı bağlanma stili ($F_{(3, 222)} = 37,278, p < ,05$) arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bulunan anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Bonferroni Post-hoc testi uygulanmıştır. Bulunan sonuçlara göre 25-31 yaş arasındaki katılımcıların aldatmaya yönelik niyetlerinin 18-24 yaş arasındaki katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca, 18-24 yaş arasındaki katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin 32-38 yaş arasındaki katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu görülmüştür. 39 yaş ve üzerindeki katılımcıların 31 yaşından küçük katılımcılara göre anlamlı bir şekilde daha fazla kaçınmacı bağlanma stiline sahip oldukları görülmüştür. Son olarak, 18-24 yaş arasındaki katılımcıların ve 39 yaş üstü katılımcıların, 25-38 yaş arasındaki katılımcılara göre anlamlı bir şekilde daha fazla kaygılı bağlanma stiline sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 10. Eğitim Durumu ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Eğitim durumu	N	Ort.	SS	F	p	Post-hoc
Aldatmaya yönelik niyet	1- Lise ve öncesi	38	2,88	1,16	3,448	,033	1>3
	2- Ön lisans – lisans	125	2,61	1,06			
	3- Lisansüstü	63	2,34	,79			
Romantik kıskançlık	1- Lise ve öncesi	38	3,79	1,10	3,718	,026	1>3
	2- Ön lisans – lisans	125	3,28	1,23			
	3- Lisansüstü	63	3,15	1,12			
Kaçınmacı bağlanma	1- Lise ve öncesi	38	3,10	,86	2,603	,076	
	2- Ön lisans – lisans	125	3,03	,85			
	3- Lisansüstü	63	2,73	1,18			
Kaygılı bağlanma	1- Lise ve öncesi	38	3,63	,95	,520	,595	
	2- Ön lisans – lisans	125	3,66	,98			
	3- Lisansüstü	63	3,50	1,07			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda katılımcıların eğitim durumları ile kaçınmacı bağlanma stili ($F_{(2, 223)} = 2,603, p > ,05$) ve kaygılı bağlanma stili ($F_{(2, 223)} = ,520, p > ,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öte yandan katılımcıların eğitim durumları ile aldatmaya yönelik niyetleri ($F_{(2, 223)} = 3,448, p <$

,05) ve romantik kıskançlıkları ($F_{(2, 223)} = 3,718, p < ,05$) arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bulunan anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Bonferroni Post-hoc testi uygulanmıştır. Bulunan sonuçlara göre lise ve öncesi mezunu katılımcıların aldatmaya yönelik niyetlerinin lisansüstü mezunu katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca, lise ve öncesi mezunu katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin lisansüstü mezunu katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 11. Gelir Durumu ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Gelir durumu	N	Ort.	SS	F	p	Post-hoc
Aldatmaya yönelik niyet	1- 1000-2000 TL arası	22	1,95	,72	3,785	,011	1<2
	2- 2001-3000 TL arası	26	2,84	1,18			1<3
	3- 3001-4000 TL arası	66	2,70	,64			1<4
	4- 4001 TL ve üzeri	112	2,57	1,17			
Romantik kıskançlık	1- 1000-2000 TL arası	22	3,76	1,28	2,580	,054	
	2- 2001-3000 TL arası	26	3,50	1,27			
	3- 3001-4000 TL arası	66	3,04	1,10			
	4- 4001 TL ve üzeri	112	3,38	1,18			
Kaçınmacı bağlanma	1- 1000-2000 TL arası	22	3,18	1,19	12,337	,000	4<1
	2- 2001-3000 TL arası	26	3,50	,65			4<2
	3- 3001-4000 TL arası	66	3,27	,77			4<3
	4- 4001 TL ve üzeri	112	2,60	,95			
Kaygılı bağlanma	1- 1000-2000 TL arası	22	3,88	,80	7,903	,000	4<3
	2- 2001-3000 TL arası	26	3,60	,98			
	3- 3001-4000 TL arası	66	4,01	,74			
	4- 4001 TL ve üzeri	112	3,32	1,09			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda katılımcıların gelir durumları ile romantik kıskançlıkları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F_{(3, 222)} = 2,580, p > ,05$). Öte yandan katılımcıların gelir durumları ile aldatmaya yönelik niyetleri ($F_{(3, 222)} = 3,785, p < ,05$), kaçınmacı bağlanma stili ($F_{(3, 222)} = 12,337, p < ,05$) ve kaygılı bağlanma stili ($F_{(3, 222)} = 7,903, p < ,05$) arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bulunan anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Bonferroni Post-hoc testi uygulanmıştır. Bulunan sonuçlara göre aylık geliri 2001 TL'den fazla olan katılımcıların aldatmaya yönelik niyetlerinin aylık geliri 1000-2000

TL arasında olan katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca, aylık geliri 4001 TL'nin altında olan katılımcıların, aylık geliri 4001 TL'nin üzerinde olan katılımcılara göre daha fazla kaçınmacı bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür. Aylık geliri 3001-4000 TL arasında olan katılımcıların, aylık geliri 4001 TL'nin üzerinde olan katılımcılara göre daha fazla kaygılı bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 12. Medeni Durum ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Medeni durum	N	Ort.	SS	t	p
Aldatmaya yönelik niyet	Evli	111	2,63	,87	,740	,460
	Bekar	115	2,53	1,15		
Romantik kıskançlık	Evli	111	3,07	1,20	-3,257	,001
	Bekar	115	3,58	1,14		
Kaçınmacı bağlanma	Evli	111	3,10	,85	2,291	,023
	Bekar	115	2,81	1,04		
Kaygılı bağlanma	Evli	111	3,86	,87	3,813	,000
	Bekar	115	3,36	1,06		

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre katılımcıların medeni durumları ile aldatmaya yönelik niyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t = 2,580$, $p > ,05$). Öte yandan katılımcıların medeni durumları ile romantik kıskançlıkları ($t = -3,257$, $p < ,05$), kaçınmacı bağlanma stili ($t = 2,291$, $p < ,05$) ve kaygılı bağlanma stili ($t = 3,813$, $p < ,05$) arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre bekar katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin evli katılımcılardan daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca evli katılımcıların bekar katılımcılara göre daha fazla kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 13. Evlilik ve Romantik İlişki Süreleri ile Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Evlilik süresi (ay)	Romantik ilişki süresi (ay)
Aldatmaya yönelik niyet	r	-,380**	-,181
	p	,000	,056
Romantik kıskançlık	r	,012	,070
	p	,905	,465
Kaçınmacı bağlanma	r	,228*	-,158
	p	,020	,096
Kaygılı bağlanma	r	,229*	,099
	p	,020	,298

* $p < ,05$ ** $p < ,01$

Yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, evlilik süresinin aldatmaya yönelik niyet ile anlamlı ve negatif yönlü bir korelasyon gösterdiği görülmüştür ($r = -380$, $p < ,01$). Buna göre evlilik süresi arttığında aldatmaya yönelik niyet azalmaktadır. Bunun yanı sıra, evlilik süresinin kaçınmacı bağlanma stili ($r = ,228$, $p < ,01$) ve kaygılı bağlanma stili ($r = ,229$, $p < ,01$) ile anlamlı ve pozitif yönlü bir korelasyon gösterdiği görülmüştür. Buna göre evlilik süresi arttığında kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stili de artmaktadır. Öte yandan, evlilik süresi ile romantik kıskançlık arasında anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır ($r = ,012$, $p > ,05$).

Romantik ilişki süresi ile aldatmaya yönelik niyet ($r = -,181$, $p > ,05$), romantik kıskançlık ($r = ,070$, $p > ,05$), kaçınmacı bağlanma stili ($r = -,158$, $p > ,05$) ve kaygılı bağlanma stili ($r = ,099$, $p > ,05$) arasında anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, aldatma niyeti ve kıskançlık düzeyi arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Literatürde bağlanma stillerinin aldatma ile ve kıskançlık ile farklılığı ya da aldatma ve kıskançlık arasındaki farklılığı ele alan birçok çalışma vardır. Ancak bağlanma stilleri, aldatma niyeti ve kıskançlık düzeyini bir arada ele alan bir araştırmanın literatürde yer almadığı görülmektedir. Bu kapsamda bu araştırma literatüre özgün bir değer ve zenginlik katmaktadır.

Sosyodemografik bilgiler ile araştırma değişkenleri arasındaki farklılıklar incelendiğinde 25-31 yaş arasındaki katılımcıların aldatmaya yönelik niyetlerinin 18-24 yaş arasındaki katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu bulunmuştur. Ayrıca, 18-24 yaş arasındaki katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin 32-38 yaş arasındaki katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu bulunmuştur. 39 yaş ve üzerindeki katılımcıların 31 yaşından küçük katılımcılara göre anlamlı bir şekilde daha fazla kaçınmacı bağlanma stiline sahip oldukları tespit edilmiştir. 18-24 yaş arasındaki katılımcıların ve 39 yaş üstü katılımcıların, 25-38 yaş arasındaki katılımcılara göre anlamlı bir şekilde daha fazla kaygılı bağlanma stiline sahip oldukları görülmüştür.

Lise ve öncesi mezunu katılımcıların aldatmaya yönelik niyetlerinin lisansüstü mezunu katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu bulunmuştur. Ayrıca, lise ve öncesi mezunu katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin lisansüstü mezunu katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu bulunmuştur. Zeytinoğlu (2013) araştırmasında niversite ve lisansüstü mezunlarının, ilkokul ve lise mezunlarına göre daha kıskanç olduğu sonucunu elde etmiştir. Girgin (2018) ise araştırmasında eğitim durumu ve kıskançlık düzeyi arasında farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Bu konu çerçevesinde literatürde birliğin olmadığı görülmektedir. Bu çalışmada elde edilen sonuç doğrultusunda eğitim düzeyi arttıkaa aldatmaya yönelik niyet ve kıskançlık azalmaktadır. Bu durumun mantıklı bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Daha büyük örneklemler ile yapılacak araştırmalar sonucunda literatürde bu konuda birlik sağlanabileceği düşünülmektedir.

Aylık geliri 2001 TL'den fazla olan katılımcıların aldatmaya yönelik niyetlerinin aylık geliri 1000-2000 TL arasında olan katılımcılardan anlamlı bir şekilde fazla olduğu bulunmuştur. Gelir düzeyi arttığında aldatmaya yönelik niyetin artması bireyin temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik sorununu çözdükten sonra aldatmaya yönelebildiğini göstermektedir. Ayrıca, aylık geliri 4001 TL'nin altında olan katılımcıların, aylık geliri 4001 TL'nin üzerinde olan katılımcılara göre daha fazla kaçınmacı bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Aylık geliri 3001-4000 TL arasında olan katılımcıların, aylık geliri 4001 TL'nin üzerinde olan katılımcılara göre daha fazla kaygılı bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Girgin (2018) araştırmasında maddi durumun iyileşmesiyle beraber kaçınmacı bağlanma stiline azaldığını ortaya koymuştur. Bu noktada gelir düzeyinin bağlanma stilleri üzerinde etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre cinsiyet ile bağlanma stilleri arasında bir farklılık bulunmamıştır. Buna karşın Erözkan'ın çalışmasında, erkeklerin kadınlara nazaran güvenli bağlanma stiline daha fazla sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun sebepleri arasında; erkeklerin kadınlara nazaran başkalarına daha rahat güvenmesi ve daha kolay yakınlık kurması gösterilmiştir. Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından yapılan çalışma Erözkan'ı destekler niteliktedir. Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadınların güvenli bağlanma stiline daha az sahip olması beklenen bir sonuçtur. Kadınların ekonomik yaşama katılması ve güçlenmesi sonucunda gelecek nesillerde bu durumun değişeceği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre cinsiyet ile aldatma eğilimi arasında bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Çavuşoğlu (2011), Kato (2014) ve Zandbergen ve Brown'un (2015) çalışmalarında da cinsiyetin aldatma eğilimi üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır. Buna karşın Bran ve arkadaşlarının (2007), yaptığı çalışmada kadınların erkeklere oranla daha fazla aldatma eğilimi gösterdiği yönündedir. Yumbul ve arkadaşları (2010) ise evli ve ilişkisi olan katılımcılarla yürüttükleri çalışmada, katılımcıların aldatma eğilimlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Bu araştırmanın bulgularının literatür ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Kantarıcı (2009) ve Kankaya'ya (2015) göre erkeklerin aldatma eğilimi kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Görüldüğü üzere aldatma ile ilgili birbirinden farklı araştırma sonucu mevcuttur. Bu da bu alanla ilgili daha fazla araştırma yapılması gerektiğini, araştırmaların, kültürel, sosyal vb. normlardan etkilendiğini işaret ediyor olabilir. Bazı toplumlarda kadınlar aldatma eğilimlerini gizleme gereği duyuyor olabilirlerken, bazı toplumlar bunun açık ifadesine fırsat verebilmektedir. Netice itibarıyla kadın ve erkeklerin benzer istek ve yapıda olduğu varsayımından yola çıktığımızda her ikisinin de aldatma konusunda benzer tutumlar sergilemeleri beklendiği bir durum olabilir. Erkek ve kadın birçok benzer özelliğin yanı sıra farklılık da gösterebilmektedir. Örneğin bir erkek için tek gecelik bir ilişki aldatma olarak nitelendirilmezken; bir kadın için eşi dışında biriyle telefonda flört etmek aldatma olarak ede alınabilmektedir. Bu nedenle de kadınlar flört, bakma, aynı ortamda bulunma vb. davranışları “aldatma” olarak nitelerken; erkekler bu tür davranışların eşinin aldatma olarak nitelendirilmeyeceğini düşünüyor olabilirler. Ayrıca kadınlar kendini izleme (self- monitoring) davranışına daha çok başvuruyor olabilirler. Bu da toplumsal kurallara, beklentilere uymayan davranışlarını sorgulamalarına, bunlara anlam yüklemelerine yol açıyor olabilir.

Literatürde genel olarak erkeklerin kadınlara oranla daha fazla evlilik dışı ilişki yaşadığı görülmektedir (Atkins ve ark., 2004). Norment (1998) tarafından yapılan çalışmada erkeklerin, anlık tatmin duygusuna yenilme ve yenilik arama hislerinin kadınlara göre daha basit nedenlerle aldatma eğilimlerini yükselttiği belirtilmektedir. Bu durum aldatmaya yapılan bir atıf olduğu için erkeklerin aldatma eğilimlerinin daha yüksek olmasını açıklayabilir. Toplumsal olarak kadınlara yüklenen “namus” zorunluluğu ve “annelik” rolü nedeniyle aldatma eğilimi cinsiyetler çerçevesinde değişkenlik gösteriyor olabilir. Yine benzer sebeplerle kadınların ölçme araçlarına içten ve samimi cevaplar veremedikleri düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıyla bu durum ortadan kalkabilecek, konu hakkında net bulgulara ulaşılabilecektir.

Aldatma ile ilgili istatistikler erkek ve kadınların aldatma oranlarının yakın olduğunu da göstermektedir. Vaughan (2003) çalışmasında erkeklerin %60, kadınların %40'ının eşlerini aldattığını bulmuştur. Aldatmada kadın erkek oranları birbirine

yakınlaşmaktadır. Aldatma konusunda cinsiyetin etkisini anlayabilmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Aldatmada kültürel faktörler de önemlidir. Dini değerlerin önemli olduğu ve uygulandığı toplumlarda, dini inanç aldatmayı engelleyen bir faktör olabilir. Dini inançların aldatmayı engelleyen bir durum olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Duba, 2006). Bu nedenle aldatma konusunun daha iyi anlaşılabilmesi için kültürel çalışmalara da ihtiyaç vardır.

Türkiye'deki evli çiftlerin aldatma eğilimleri üzerinde yeterli çalışma bulunmamaktadır. Polat (2006) yaptığı çalışmada, evli erkeklerin evli kadınlara göre aldatma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Çavuşoğlu ve arkadaşları (2010) ise evli ve ilişkisi olan katılımcılarla yürüttükleri çalışmada, katılımcıların aldatma eğilimlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Türkiye'de aldatma eğilimi yeterince incelenen bir konu değildir. Cinsiyetin aldatma eğilimi üzerindeki etkisini belirlemek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmada evli katılımcıların bekar katılımcılara göre daha fazla kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür. Ancak Toğuşlu'nun (2014) araştırmasına göre, bağlanma stillerinin evli kadın ve erkeklerde cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca Beştav'ın (2007), araştırması da bu sonucu destekler niteliktedir.

Bekar katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin evli katılımcılardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Sümer (2017) de araştırmasında flört ilişkisi yaşayanların evlilere göre daha kıskanç olduklarını ortaya koymuştur. Bu bulguyu destekleyen çok sayıda araştırma literatürde bulunmaktadır (Demirtaş ve Dönmez, 2006; Buunk, 1981). Ayrıca evli katılımcıların bekar katılımcılara göre daha fazla kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür. Romantik kıskançlığın evli katılımcılarda daha az olmasının nedeni bireylerin partnerleriyle daha fazla zaman geçirebiliyor olmaları biçiminde yorumlanabilir.

Baltacıoğlu (2016), araştırmasında kaygılı bağlanma ve ilişki t¼r¼ arasında bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Bunun yanında S¼mer (2017) ise evli bireylerin kaygılı bağlanmalarının daha fazla olduğunu belirlemiştir. Son olarak, evlilik s¼resi arttığında aldatmaya y¼nelik niyet azalmakta, kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stilleri ise artmaktadır. Girgin (2018) araştırmasında evlilik s¼resinin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stilleri ile ilişkili olmadığını tespit etmiştir. Bu kapsamda çalışma bulguları bu araştırmadan ayrılmaktadır.

Araştırmada eğitim ve aldatmaya y¼nelik niyet arasında bir anlamlı bir farklılık olduğu g¼r¼lm¼řt¼r. Kubat (2012) evli bireylerde aldatma eğiliminin incelendiği çalışmasında kadınların aldatma eğiliminden anlamlı olarak daha y¼ksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca eğitim durumunun aldatma eğilimini etkilemediğini buna karşın evlilik s¼resinin artmasıyla aldatma eğiliminin de arttığı g¼r¼lm¼řt¼r. Evliliğin s¼resi arttıka, eşler birbirlerinden sıkılmakta ve evlilikten alınan doyum d¼řebilmektedir. Buna ek olarak ocuk sayısı arttığında, aldatma eğiliminin de arttığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Greeley (1994) tarafından yapılan araştırmada da aldatma davranışı ile eğitim d¼zeyi arasında farklılık olmadığı saptanmıştır. B¼y¼k ¼rneklemeler ile yapılacak araştırmaların daha net bulgular sağlayacağı d¼ř¼n¼lmektedir.

Araştırma sonucunda aylık gelir ve aldatmaya y¼nelik niyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu g¼r¼lm¼řt¼r. Bulguları destekler nitelikte Atkins ve arkadaşları (2005), 30 bin dolardan y¼ksek yıllık gelir kazanan kişilerin, aldatma eğilimlerinin daha y¼ksek olduğu sonucuna varılmıştır. Temel gereksinimlerini karşılama zorunluluğunu gerçekleştirebilen bireylerin aldatma eğilimi g¼sterdiđi d¼ř¼n¼lmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde yalnızca 1. hipotezin kabul edildiği g¼r¼lmektedir. Buna g¼re yetişkinlik d¼nemindeki romantik ilişkilerde bireylerin bağlanma stilleri ile aldatma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Kaçınmacı bağlanma aldatma niyetini pozitif bir şekilde etkilerken, kaygılı bağlanmanın negatif bir şekilde etkilediği bulunmuştur. Bağlanmanın kişide t¼m yaşamı etkilediği bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla aldatmaya y¼nelik niyetin de

bağlanma stilleri çerçevesinde değişiklik göstermesi beklenen bir sonuçtur. Kaçınmacı bağlanma stili doğrultusunda aldatmaya yönelik niyetin artması, romantik ilişkiler kapsamında yapılacak araştırmalar için önemli bir çıkış noktası oluşturabilir. Öte yandan, bağlanma stillerinin romantik kıskançlık üzerinde bir etkisi olmadığı ve romantik kıskançlığın aldatmaya yönelik niyet üzerinde bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Bağlanma stilleri ve aldatma niyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu bu araştırmada tespit edilmiştir. Shimberg ve diğerleri (2015), araştırmalarında kaçınmacı bağlanma stili ile aldatma arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu; kaygılı bağlanma ve aldatma arasında ise herhangi bir ilişkinin olmadığını tespit etmişlerdir. Bu araştırmada da kaçınmacı bağlanma stiline aldatma ile ilişkisinin anlamlı ve pozitif olduğu ortaya konulmuştur. Bu bulgu kapsamında çalışma ve Shimberg ve diğerlerinin (2015) araştırması paralellik göstermektedir. Bunun yanında Shimberg ve diğerlerinin (2015) araştırmasından farklı olarak çalışmada kaygılı bağlanma ve aldatma arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Çelikadam (2018) da araştırmasında benzer şekilde kaçınmacı bağlanma stili ile aldatma arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Kantarcı (2009)'nın araştırmasında ise güvenli bağlanma stili ve aldatma eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Kantarcı (2009)'nın yaptığı çalışma sonucunda evli bireylerin güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireylere göre aldatma eğiliminin daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu konudaki bir diğer çalışma Çavuşoğlu (2011)'nin evli bireylerin bağlanma stilleri ve aldatma eğilimleri üzerine yaptığı çalışmadır. Bu çalışma sonucunda kişilerin bağlanma stilleri ve aldatma eğilimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca evliliklerin ilk yıllarında (0-5 yıl) bulunan ve 20 yıl ve üstü süre evli olan bireylerin aldatma eğilimlerinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Çavuşoğlu ve arkadaşları (2010) bağlanma stillerinin aldatma eğilimi üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmasında, güvenli bağlanan kişilerin, güvensiz bağlanan kişilere göre aldatma eğilimlerinin daha düşük olduğunu göstermiştir. Yetişkin bağlanma stillerinin aldatma eğilimi üzerindeki etkilerini belirlemek için bu konuda yapılacak daha fazla kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır.

Allen ve Baucom da (2004) evlilik ya da ilişki dışı aldatmaların, bağlanmadaki güvensizlik hissinin telafi edilmesi amacıyla yaşanıyor olabileceğini belirtmiştir. Güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkiden ve evlilikten aldıkları tatminin (Crowley, 2006) ve bu çiftlerin evlilik uyumlarının (Kobak ve Hazan, 1991), güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre daha az olması da kişilerin evlilik dışı ilişkilere yönelmelerine sebep olabilir.

Literatüre bakıldığında genellikle güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlanma stiline sahip bireylere göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Marianne, Netta ve Lin – Stelin, 1999; Tucker ve Anderson, 1999; Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Çavuşoğlu ve arkadaşları (2010) bağlanma stillerinin aldatma eğilimi üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada, güvenli bağlanan kişilerin, güvensiz bağlanan kişilere göre aldatma eğilimlerinin daha düşük olduğunu göstermiştir. Yetişkin bağlanma stillerinin aldatma eğilimi üzerindeki etkilerini belirlemek için bu konuda yapılacak daha fazla kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır.

Bu araştırmada bağlanma stilleri ve romantik kıskançlık düzeyi arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bağlanma stilleri ve romantik kıskançlık ilişkisinin ele alındığı çok sayıda araştırma olmasa da son yıllarda konuya olan ilginin arttığı görülmektedir (Arslan, 2015; Yeter, 2016; Çapkın, 2012; Tagler ve Gentry, 2011; Marazzati, ve diğerleri, 2010). Bazı araştırmalarda bağlanma ve kıskançlığın ilişkiyi sürdüren süreç olma, sevilen kişiden ayrılma ya da ayrılma ihtimalinin olması, kendiliğin ve ilişkilerin zihinsel modeli olma, olumsuz duyguları barındırma gibi ortak özellikleri kapsamında benzeştiği belirtilmektedir (Sharpsteen ve Kirkpatrick, 1997). Romantik kıskançlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik olarak yapılan birçok araştırmada bu ilişki anlamlı ve pozitif olarak tespit edilmiştir (Knobloch ve diğerleri, 2001). Bu kapsamda araştırmanın bu ilişki bağlamında literatürdeki çalışmalar ile paralellik göstermediği görülmektedir.

SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre:

- Yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin bağlanma stilleri ile aldatma niyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- Kaçınmacı bağlanma aldatma niyetini pozitif bir şekilde etkilemekte; kaygılı bağlanma ise negatif bir şekilde etkilemektedir.
- Bağlanma stillerinin romantik kıskançlık üzerinde bir etkisi yoktur.
- Romantik kıskançlığın aldatmaya yönelik niyet üzerinde bir etkisi yoktur.
- Aldatmaya yönelik niyet, yaşa göre farklılık göstermektedir. 25-31 yaş grubunun 18-24 yaş grubuna göre aldatmaya yönelik niyetleri daha fazladır.
- Romantik kıskançlık düzeyi, yaşa göre farklılık göstermektedir. 18-24 yaş grubunun 32-38 yaş grubuna göre romantik kıskançlık düzeyleri daha yüksektir.
- Bağlanma stilleri yaşa göre farklılık göstermektedir. 39 yaş ve üzeri katılımcılar, 31 yaşından küçük katılımcılara göre daha fazla kaçınmacı bağlanma stiline sahiptir. 18-24 yaş grubu katılımcılar ve 39 yaş üzeri katılımcılar ise 25-38 yaş grubu katılımcılara göre daha fazla kaygılı bağlanma stiline sahiptir.
- Aldatmaya yönelik niyet, eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Lise ve öncesi mezunu katılımcıların aldatmaya yönelik niyetleri lisansüstü mezunu katılımcılardan anlamlı biçimde daha yüksektir.
- Romantik kıskançlık düzeyi, eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Lise ve öncesi mezunu katılımcıların romantik kıskançlık düzeylerinin lisansüstü katılımcılardan anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Aldatmaya yönelik niyet, aylık gelire göre farklılık göstermektedir. Aylık geliri 2001 TL'den fazla olan katılımcıların aylık geliri 1000-

2000 TL olan katılımcılara göre aldatmaya yönelik niyetleri daha yüksektir.

- Bağlanma stilleri, aylık gelire göre farklılık göstermektedir. Aylık geliri 4001 TL altında olan katılımcıların aylık geliri 4001 TL üzerinde olanlara göre daha fazla kaçınmacı bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Aylık geliri 3001-4000 TL arasında olan katılımcılar ise aylık geliri 4001 TL'nin üzerinde olan katılımcılara göre daha fazla kaygılı bağlanma stiline sahiptir.
- Romantik kıskançlık düzeyi, medeni duruma göre farklılık göstermektedir. Bekar katılımcıların romantik kıskançlık düzeyi evli katılımcılara göre daha yüksektir.
- Bağlanma stilleri, medeni duruma göre farklılık göstermektedir. Bekar katılımcılara göre evli katılımcıların daha fazla kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stiline sahip oldukları tespit edilmiştir.
- Aldatmaya yönelik niyet, evlilik süresine göre farklılık göstermektedir. Evlilik süresi arttıkça aldatmaya yönelik niyet azalmaktadır.
- Bağlanma stilleri, evlilik süresine göre farklılık göstermektedir. Evlilik süresi arttıkça kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stilleri artmaktadır.

Bu sonuçlar kapsamında aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Çalışmada demografik özelliklerin homojen biçimde dağılmasına dikkat edilmiştir. Ancak cinsiyet, eğitim durumu, yaş gibi noktalarda homojenize kaybedilmiştir. Daha sonraki araştırmalarda örneklemin homojenliğine daha fazla dikkat edilebilir.
- Çift terapilerinde ve romantik ilişkilere yönelik seanslarda bağlanma stilleri ile aldatmaya yönelik niyet ve romantik kıskançlık ilişkisi göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sonraki araştırmalarda daha büyük örneklemeler ile çalışılabilir.
- Literatürde romantik kıskançlığa yönelik ilgi artmıştır. Bu ilgi çerçevesinde evlilik doyumu gibi romantik ilişkilerde önem taşıyan değişkenler, bu araştırmanın değişkenlerine eklenerek çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (2000). *Yaşama Sanatı*. İstanbul: Say Yayınları.
- Ahmed, R. A., Rohner, R. P., Khaleque, A. ve Gielen, U. P. (2011). Parental Acceptance and Rejection: Theory, Measures, and Research in the Arab World. Erişim tarihi: 03.04.2019, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED514028.pdf>.
- Ainsworth, M. D. (1989). Attachments Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709.
- Ainsworth, M. D. ve Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality Development. *American Psychologist*, 46(4), 333-341.
- Ainsworth, M. D., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. Hillsdale: Erlbaum.
- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4), 709.
- Allen, E. S. ve Baucom, D. H. (2004). (2004). Adult attachment and patterns of extradyadic involvement. *Family Process*(43), 467–488.
- Allen, E. S., Atkins, D. C., Baucom, D. H., Snyder, D. K. ve Gordon, K. C. (2005). Intrapersonal, Interpersonal, and Contextual Factors in Engaging in and Responding to Extramarital Involvement. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 12, 101-130.
- Arslan, C. (2008). Anger, Self-esteem, and Perceived Social Support in Adolescence. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 37(4), 555-564.
- Arslan, S. (2015). *Adult attachment, stage of threat, and romantic jealousy in relation to psychopathological symptoms: Importance of personal characteristics and quality of relationship*. (Unpublished master's thesis). Middle East Technical University, Ankara.
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Romantik İlişkiler ve Aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520-546.

- Bahadır, Ş. (2006). *Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stratejileri ve Olumsuz Duygudurumu Düzenleme Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Baltacıoğlu, S. (2016). *Genç yetişkinlerin bağlanma stillerinin, yakın ilişkilerindeki psikolojik eğilimlerinin ve ilişki inançlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Bartholomew, K. (1997). Adult Attachment Process: Individual and Couple Perspectives. *British Journal of Medical Psychology*, 70, 249-263.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four category model. *Journal of Personal Social Psychology*, 61(2), 44-226.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Belsky, J. ve Fearon, R. M. (2002). Early Attachment Security, Subsequent Maternal Sensitivity, and Later Child Development: Does Continuity in Development Depend Upon Continuity of Caregiving? *Attachment and Human Development*, 4, 361-387.
- Berlin, L. J., Cassidy, J. ve Apleyard, K. (2008). The Influence of Early Attachments on Other Relationships. J. Cassidy ve R. S. Philip içinde, *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications*. New York: The Guildford Press.
- Beştav, G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Vol.1 Attachment*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Vol. 2 Separation, Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.

- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds*. London: Tavistock Publications.
- Bowlby, J. (2012). *A Secure Base*. London: Routledge Press.
- Brand, R. J., Markey, C. M., Mills, A. ve Hodges, S. D. (2007). (2007). Sex Differences in Selfreported Infidelity and its Correlates. *Sex Roles*(57), 101-109.
- Bringle, R. G. ve Boebinger, K. L. (1990). Jealousy and the 'Third' Person in the Love Triangle. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(1), 119-133.
- Brown, L. S. ve Wright, J. (2003). The Relationship between Attachment sStrategies and Psychopatology in Adolesence. *Psychology and Psychopatology*, 76, 351-367.
- Burger, J. M. (2006). *Kisilik*. İstanbul : Kaknüs Yayınları.
- Buunk, B. (1981). Jealousy in sexually open marriages. *Journal of Family and Economic Issues*, 4(3), 357-372.
- Buunk, B. P. ve Dijkstra, P. (2006). Temptations and Threat: Extradyadic Relationships and Jealousy. A. L. Vangelisti ve D. Perlman içinde, *The Cambridge Handbook of Personalrelationships* (s. 533–556). New York: Cambridge University Press.
- Buunk, B. P., Angleitner, A., Oubaid, V. ve Buss, D. M. (1996). Sex Differences in Jealousy in Evolutionary and Cultural Perspective: Tests From the Netherlands, Germany, and the United States. *Psychological Science*, 7(6), 259-363.
- Buunk, B. ve Bringle, R. G. (1987). Jealousy in love relationships. D. Perlman ve S. Duck içinde, *Intimate Relationships: Development, Dynamics and Deterioration* (s. 123-147). Beverly Hills: Sage.
- Campbell, L., Simpson, J., Boldry, J. ve Kashy, D. (2005). Perceptions of Conflict and Support in Romantic Relationships: the Role of Attachment Anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 510-531.

- Carver, C. ve Scheier, M. (1998). *Perspectives on Psychology*. Cambridge University Press.
- Cassidy, J. (2000). Adult romantic attachments: a developmental perspective on individual differences. *Review of General Psychology*, 4(2), 111-131.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644.
- Cooper, M. L., Shaver, P. R. ve Collins, N. L. (1998). Attachment Styles, Emotion Regulation, and Adjustment in Adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380-1397.
- Çapkın, F. (2012). *Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Çavuşoğlu, Z. Ş. (2011). *Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikadam, C. (2018). *Aldatmaya Yönelik Tutumların Ahlak ve Bağlanma Açısından Ele Alınması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul .
- Dede, F. (2015). *Lise Öğrencilerinin Çatışma Çözme Yaklaşımlarının Bağlanma Stilleri ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Del Guidice, M. (2009). Sex, Attachment and the Development of Reproductive Strategies. *Behavioral and Brain Sciences*, 32, 1-67.
- Demirtaş, H. A. ve Dönmez, A. (2006). Yakın ilişkilerde kıskançlık: Bireysel, ilişkisel ve durumsal değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(3), 181-191.
- DeSteno, D. A. ve Salovey, P. (1996). Jealousy and the Characteristics of One's Rival: A Self-Evaluation Maintenance Perspective. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 22, 920-932.

- Doğan, T. (2016). Ergenlerde Ana-Babaya Bağlanma: Türkiye Profili. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 406-419.
- Donley, M. G. (1993). Attachment and the Emotional Unit. *Family Process*, 32, 3-30.
- Drigotas, M. ve Barta, W. (2001). The Cheating Heart: Scientific Explorations of Infidelity. *Current Directions in Psychological Science*, 177-180.
- Edalati, A. ve Redzuan, M. (2010). The Relationship Between Jealousy and Aggression: A Review of Literatures Related to Wives Aggression. *European Journal of Scientific Research*, 39(4), 498-504.
- Elphinston, R. A. ve Noller, M. (2011). Time to Face It! Facebook Intrusion and the Implications for Romantic Jealousy and Relationship Satisfaction. *Cyberpsychology, Behaviour and Social Networking*, 14(11), 631-635.
- Erden İmamoğlu, S. (2009). *Kişilerarası İlişkiler*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite ğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Eşen, E. N. (2018). *Gebelikte Ruhsal İyi Oluş ve Eş Uyumunun Fizyolojik İyi Olma ile İlişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). skdar Üniversitesi, İstanbul.
- Feeney, J. ve Noller, P. (1990). Attachment Style as a Predictor of Adultromantic Relationships. *Journal of Personalit Yand Social Psychology*, 58(2), 281-291.
- Fiske, A., Kitayama, S., Markus, H. ve Nisbett, R. (1998). The Cultural Matrix of Social Psychology. D. Gilbert, S. Fiske ve G. Lindzey içinde, *The Handbook of Social Psychology* (s. 915-981). New Jersey: John Wiley and Sons.
- Flannagan, D., Fuhrman, R. W. ve Matamoros, M. (2009). Behavior Expectations in Cross- sex Friendships, Same- sex Friendships, and Romantic Relationships. *Personal Relationships*, 16(4), 575-595.
- Fleischmann, A. A., Spitzberg, B. H., Andersen, P. A. ve Roesch, S. C. (2005). Tickling the Monster: Jealousy Induction in Relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(1), 49-73.

- Fraley, R. C. (2002). Attachment Stability from Infancy to Adulthood: Meta-Analysis and Dynamic Modeling of Developmental Mechanisms. *Personality & Social Psychology Review*, 6(2), 123-151.
- Girgin, B. (2018). *Çatalca'da Yaşayan Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık Düzeyi ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Goldberg, A. E. ve Perry-Jenkins, M. (2004). Division of Labor and Working-class Women's Well-being Across the Transition to Parenthood. *Journal of Family Psychology*, 18(1), 225-236.
- Görgü, E. (2017). Okula Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Annelerinin Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri ve Çocukların Bağlanma Biçimleri Arasındaki İlişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 186-209.
- Greenberg, J. ve Pyszczynski, T. (1985). Proneness to Romantic Jealousy and Responses to Jealousy in Others. *Journal of Personality*, 53(3), 468-479.
- Grossmann, K., Grossmann, K. E., Kindler, H. ve Zimmermann, P. (2008). A Wider View of Attachment and Exploration: The Influence of Mothers and Fathers on the Development of Psychological Security from Infancy to Young Adulthood. J. Cassidy ve P. Shaver içinde, *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications*. New York: The Guildford Press.
- Güneş, A. (2017). *Güvenli Bağlanma*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Hall, H. J. ve Fincham, D. F. (2006). Relationship Dissolution Following Infidelity: The Roles of Attributions and Forgiveness. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(5), 508-522.
- Hamilton, C. E. (2000). Continuity and discontinuity of attachment from infancy through adolescence. *Child Dev*, 71, 690-694.
- Hansen, G. L. (1985). Perceived Threats and Marital Jealousy. *Social Psychology Quarterly*, 48(3), 262-268.

- Hatfield, E. (1988). Passionate and Companionate Love. R. J. Sternberg ve M. L. Barnes içinde, *The Psychology of Love* (s. 191-213). New Haven and London: Yale University Press.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1994). Attachment as An Organizational Framework for Research on Close Relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hinde, R. A. (1979). *Towards Understanding Relationships*. London: Academic Press.
- Ho, M., Zhang, H., Lin, D., Lu, A., Bond, M., Chan, C. ve Friedman, M. (2010). Saving Graces: Impact of Partner Support an Maternal Attachment on Partner Attachments in an Individualistic and a Collectivist Context. *Asian Journal of Social Psychology*, 13, 19-29.
- Holmes, J. (1993). Attachment Theory: A Biological Basis for Psychotherapy? *British Journal of Psychiatry*, 163(4), 430-438.
- Josselson, R. (1996). *Revising herself: The story of women's identity from college to midlife*. Oxford University Press.
- Kankaya, D. (2015). *Evli bireylerde aldatma eğilimi ve cinsel yaşantılar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kantarcı, D. (2009). *Evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimleri ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karen, R. (1998). *Becoming Attached*. New York: Oxford University Press.
- Kato, T. (2014). Testing the sexual imagination hypothesis for gender differences in response to infidelity. *BioMed Central Research Notes*, 7(1), 1-4.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö. ve Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342.

- Kılıç, E. (2017). *Bağlanma Biçimlerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Kingham, M. ve Gordon, H. (2004). Aspects of Morbid Jealousy. *Advances in Psychiatric Treatment*, 10, 207-215.
- Knobloch, L. K., Solomon, D. H. ve Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8(2), 205-224.
- Kobak, R. R., Cole, H. E., Ferenz-Gillies, R., Fleming, W. S. ve Gamble, W. (1993). Attachment and Emotion Regulation During Mother-teen Problem Solving: A Control Theory Analysis. *Child Development*, 231-245.
- Kobak, R. ve Hazan, C. (1991). Attachment in Marriage: Effects of Security and Accuracy of Working Models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(5), 861-869.
- Kubat, D. E. (2012). *Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Evlilik Doyumu İlişkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Main, M. ve Cassidy, J. (1988). Categories of response to reunion with the parent at age 6: Predictable from infant attachment classifications and stable over a 1-month period. *Developmental Psychology*, 24(3), 415.
- Marazzati, D., Consoli, G., Albanese, F., Laquidara, E., Baroni, S. ve Dell'Osso, M. C. (2010). Romantic attachment and subtypes/dimensions of jealousy. *Clinical Practice & Epidemiology in Mental Health*(6), 53-58.
- Marianne, A., Horesh, N. ve Lin-Stelin, T. (1999). (1999). Infertility and adjustment in women: The effectes of attachment styles and social support. *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 6(4), 463-479.
- Mathes, E. W. (1992). *Jealousy: The Psychological Data*. Lanham: University Press of America.

- McGuirk, E. M. ve Pettijohn, T. F. (2008). Birth Order and Romantic Relationship Styles and Attitudes in Collage Students. *North American Journal of Psychology*, 10(1), 37-52.
- Merkle, R. (2006). *Kıskançlık: Kıskançlığın Nedenleri ve Başa Çıkmanın Yolları*. (Ç. Gök, Çev.) İstanbul: Gendaş Kültür Yayınları.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values and inter-group tolerance. *Psychological Inquiry*, 18(3), 139-156.
- Morey, J., Gentzler, A., Creasy, B., Oberhauser, A. ve Westerman, D. (2013). Young Adults Use of Communication Technology with in Their Romantic Relationships and Associations With Attachment Style. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1771-1778.
- Moss, B. F. ve Schwebel, A. I. (1993). Marriage and Romantic Relationships: Defining Intimacy in Romantic Relationships. *Family Relations*, 42, 7-31.
- Muise, A., Christofides, E. ve Desmarais, S. (2009). More Information than You Ever Wanted: Does Facebook Bring Out the Green-eyed Monster of Jealousy? *CyberPsychology & Behaviour*, 12(4), 441-444.
- Murphy, S. M., Vallacher, R. R., Shackelford, T. K., Bjorklund, D. F. ve Younger, J. L. (2006). Relationship Experience as a Predictor of Romantic Jealousy. *Personality and Individual Differences*, 40(4), 761-769.
- Müezzinoğlu, S. (2014). *Romantik İlişkilerde Aldatma: Bağlanma Boyutları, Kişilik Özellikleri ve İlişki Bağlanımı*. (Yayımlanmamış doktora lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Norment, L. (1998). Infidelity: Why men cheat. *Ebony*, 54(1).
- Paktuna Keskin, S. (2012). *Çöp Çocuk: Çocuk Çizgilerindeki Giz*. İstanbul: Boyut Yayınları.
- Peterson, N., Drotar, D., Olness, K., Guay, L. ve Kiziri-Mayengo, R. (2001). The Relationship of Maternal and Child HIV Infection to Security of Attachment

- Among Ugandian Infants. *Child Psychiatry and Human Development*, 32, 3-17.
- Pfeiffer, S. M. ve Wong, P. T. (1989). Multidimensional Jealousy. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6, 181-196.
- Pines, A. (1992). Romantic Jealousy: Five Perspectives and an Integrative Approach. *Psychotherapy*, 29(4), 675-683.
- Pines, A. M. (1998). *Romantic Jealousy: Causes, Symptoms, Cures*. New York: Routledge.
- Pines, A. M. ve Bowes, C. F. (1992). Romantic Jealousy. *Psychology Today*, 25(2), 48-56.
- Polat, D. (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ranson, K. E. ve Urichuk, L. J. (2006). The Effect of Parent-Child Attachment Relationships on Child Biopsychosocial Outcomes: A Review. *Early Child Development and Care*, 178(2), 129-152.
- Rothbaum, F. ve Morelli, G. (2005). Attachment and Culture: Bridging Relativism and Universalism. W. Friedmeier, P. Chakkarath ve B. Schwarz içinde, *Culture and Human Development: The Importance of Cross-cultural Research to the Social Sciences*. Netherlands: Swets & Zeitlinger.
- Rothbaum, F., Weisz, J., Pott, M., Miyake, K. ve Morelli, G. (2000). Attachment and Culture. *American Psychologist*, 55(11), 1093-1104.
- Ruiter, C. D. ve Ijzendoorn, M. V. (1993). Attachment and cognition: A review of the literature. *International Journal of Educational Research*, 19(6), 525-540.
- Ruppert, F. (2011). *Splits in the Soul*. London: Green Balloon Publishing.
- Schachner, D., Shaver, P. ve Gillath, O. (2008). Attachment style and long-term singlehood. *Personal Relationships*, 479-491.

- Scharfe, E. ve Bartholomew, K. (1994). Reliability and Stability of Adult Attachment Patterns. *Personel Relationships*(1), 23-43.
- Scheinkman, D. G. (2010). Disarming Jealousy in Couples Relationships: A Multidimensional Approach. *Family Process*, 49, 486-502.
- Schmidt, M., Demuller, E. ve Denham, S. (2002). Kindergarten SocialEmotional Competence: Developmental Predictors and Psychosocial Implications. *Early Child Development and Care*, 172(5), 451-462.
- Schmitt, D., Alcalay, L., Allensworth, M. ve Allick, J. (2003). Are Men Universally More Dismissive Than Women? Gender Differences in Romantic Attachment Across 62 Cultural Regions. *Personal Relationships*(10), 307-331.
- Schrier, A. M. ve Harlow, H. F. (1958). Effect of Reserpine on Avoidance of Humans by Rhesus Monkeys. *The Journal of General Psychology*, 59(2), 149-155.
- Seifert, K. L. ve Hoffnung, R. J. (1987). *Child and Adolescent Development*. Boston: Houghton Miffling Company.
- Sharpsteen, D. ve Kirkpatrick, L. (1997). Romantic jealousy and adult romantic attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(3), 627-640.
- Sheets, V. L., Fredendall, L. L. ve Claypool, H. M. (1997). Jealousy Evocation, Partner Reassurance, and Relationship Stability: An Exploration of the Potential Benefits of Jealousy. *Evolution and Human Behaviour*, 18(6), 387-402.
- Shimberg, J., Josephs, L. ve Grace, L. (2015). Empathy as a mediator of attitudes toward infidelity among college students. *Journal of Sex and Marital Therapy*(42), 353-368.
- Simpson, J. (1990). Influence of Attachment Styles on Romantic Relationships. *Journal of Personality And Social Psychology*, 59(5), 971.
- Soğancı, D. (2017). *Bağlanma Stillerinin Romantik İlişki Doyumu Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Solmuş, T. (2008). *Bağlanma ve Aşkın İki Yüzü*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Sroufe, L. A. (2000). Early relationships and the development of children. *Infant Mental Health Journal*, 21(1-2), 67-74.

- Sroufe, L. ve Waters, E. (1977). Attachment as an Organizational Construct. *Child Development*, 48, 1615-1627.
- Steinberg, S. J. ve Davila, J. (2008). Romantic Functioning and Depressive Symptoms Among Early Adolescent Girls: The Moderating Role of Parental Emotional Availability. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 37(2), 350-362.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. *Türk PsikoloDergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N., Sayıl, M. ve Berument, S. (2016). *Anne Duyarlılığı ve Çocuklarda Bağlanma*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Sümer, S. (2017). Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Tagler, M. J. ve Gentry, R. H. (2011). Gender, jealousy, and attachment: A (more) thorough examination across measures and samples. *Journal of Research in Personality*, 45(6), 697-701.
- Teismann, M. W. ve Mosher, D. L. (1978). Jealous Conflict in Dating Couples. *Psychological Reports*, 42, 1211-1216.
- Thompson, A. P. (1983). Extramarital Sex: A Review of the Research Literature. *Journal of Sex Research*, 19, 1-22.
- Thompson, R. A. (2006). Emotion Regulation: A Theme in Search of Definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 25-52.
- Thornton, V. ve Nagurney, A. (2011). What Is Infidelity? Perceptions Based on Biological Sex and Personality. *Psychology Research and Behavior Management*, 1(4), 51-58.

- Toğuşlu, M. Ö. (2014). *Evli bireylerde bağlanma stilleri ve cinsiyet rollerinin yüklenme biçimini yordayıcı rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(9), 61-68.
- Uzun, G. (2016). *5-6 Yaş Çocukların Bağlanma Durumları ile Okul Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Van Ijzendoorn, M. H. ve Sagi-Schwartz, A. (2008). Cross-Cultural Patterns of Attachment: Universal and Contextual Dimensions. J. Cassidy ve R. S. Philip içinde, *Handbook of Attachment: Theory, Research and Clinical Applications*. New York: Guildford Press.
- Van Ijzendoorn, M. ve Bakermans-Kranenburg, M. (2010). Invariance of Adult Attachment Across Gender, Age, Culture, and Socioeconomic Status. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(2), 200-208.
- Vaughan, P. (2003). *The monogamy myth: A personal handbook for recovering from affairs*. New York: Newmarket Press.
- Vergili, M. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Biçimleri ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Waters, E., Crowell, J., Elliott, M., Corcoran, D. ve Treboux, D. (2002). Bowlby's Secure Base Theory and The Social / Personality Psychology of Attachment Styles: Work(s) in Progress. *Attachment and Human Development*, 4(2), 230-242.
- Welch, R. ve Houser, M. (2010). Extending the Four-category Model of Adult Attachment: An Interpersonal Model of Friendship Attachment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 351-366.
- White, G. L. (1980). Inducing Jealousy a Power Perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 6(2), 222-227.

- White, G. L. (1981). Some Correlates of Romantic Jealousy. *Journal of Personality*, 49, 22-33.
- Yelpaze, H. Ö. (2018). *Şizofrenide Bağlanma Boyutları, İlgörü ve Klinik Değişkenlerle İlişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yeniçeri, Z. ve Kökdemir, D. (2006). University Students' Perceptions of, and Explanations for, Infidelity: The Development of the Infidelity Questionnaire (INFQ). *Social Behavior and Personality*, 34(6), 639-650.
- Yeter, Ö. (2016). *Bağlanma stilleri, temel psikolojik ihtiyaçlar doyumu ve kıskançlık ilişkisi: üniversite öğrencileri üzerinde araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Yumbul, C., Cavusoglu, S. ve Geyimci, B. (2010). (2010). The effect of childhood trauma on adult attachment styles, infidelity tendency, romantic jealousy and self- esteem. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*(5), 1741-1745.
- Zandbergen, D. L. ve Brown, S. G. (2015). Culture and Gender Differences in Romantic Jealousy. *Personality and Individual Differences*, 72, 122-127.
- Ze'ev, A. B. (1990). Describing the Emotions: A Review of the Cognitive Structure of Emotions by Ortony, Clore & Collins. *Philosophical Psychology*, 3(2-3), 305-317.
- Zeifman, D. ve Hazan, C. (2008). Pair bonds as attachments: Reevaluating the evidence. J. Cassidy ve P. R. Shaver içinde, *Handbook of attachment: Theory, Research, and Clinical Applications* (2. b., s. 436-455). New York: US: Guilford Press.
- Zengel, B., Edlund, J. E. ve Sagarin, B. J. (2013). Sex Differences in Jealousy in Response to Infidelity: Evaluation of Demographic Moderators in a National Random Sample. *Personality and Individual Differences*, 54(1), 47-51.
- Zeytinoğlu, E. (2013). *Evli bireylerin benlik saygısı, kıskançlık düzeyi, evlilikteki çatışmalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Zhang, F. ve Hazan, C. (2002). Working Models of Attachment and Person Perception Process. *Personal Relationships*, 225-235.

EKLER

Ek 1. Onam Formu

Sizi Ece Demiray tarafından yürütülen “**Yetişkinlik Dönemindeki Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Aldatma ve Kıskançlık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi**” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde bireylerin bağlanma stilleri ile aldatma eğilimleri ve kıskançlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bununla birlikte kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stili olan bireylerin romantik ilişkilerinde kıskançlıkları arasındaki ilişkinin de incelenmesi araştırmanın diğer amacıdır. Araştırmada Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği ve Romantik Kıskançlık Ölçeği olmak üzere toplam üç ölçek kullanılmaktadır. Araştırmada sizden tahminen 15 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 250 kişi katılacaktır. ¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya ece_demiray@hotmail.com e-posta adresi ve 0530 230 92 49 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın

muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının:

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri:

E-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını; kabul ediyorum kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Ek 2. Sosyodemografik Veri Formu

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2. Yaşınız?

18-24 25-31 32-38 39-45 46 ve üzeri

3. Eğitim durumunuz?

İlköğretim Lise Ön lisans – lisans Lisansüstü

4. Gelir durumunuz?

1000-2000 TL 2001-3000 TL 3001-4000 TL 4000 TL ve üzeri

5. Medeni durumunuz?

Evli Bekar

6. Kaç yıldır evlisiniz? (5. soruya evet cevabı verenler için)

.....

7. Şu an bir romantik ilişkiniz var mı?

Evet Hayır

8. Romantik ilişkiniz var ise ilişkinizin süresini belirtiniz? (7. soruya evet cevabı verenler için)

.....

Ek 3. Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği

Sorularda belirtilenleri ne derece yapabilme olasılığınız olduğunu, aşağıdaki derecelendirmeyi kullanarak, her sorunun karşısında verilen numaraları işaretleyerek belirtiniz.

Hic olası değil 1-----2-----3-----4-----5-----6-----7 Tümüyle olası

1. Yakalanmayacağımızı bilseydiniz, birlikte olduğunuz kişiyi aldatma olasılığınız ne kadar olurdu?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
2. Birlikte olduğumuz kişiye onu aldattığımız konusunda yalan söyleme olasılığınız ne kadardır?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
3. Birlikte olduğumuz kişiyi aldatırsanız bunu ona söyleme olasılığınız ne kadardır?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
4. Birlikte olduğumuz kişiyi aldatırsanız, bu durumdan kolayca sıyrılabilme olasılığınızın ne kadar olduğunu düşünüyorsunuz?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
5. Yeni tanıştığımız çekici bir kişiden kendi yakın ilişkinizi saklama olasılığınız ne kadardır?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
6. Gelecekte birlikte olacağımız kişileri aldatma olasılığınız ne kadardır?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
7. Gelecekte kocanızı veya karınızı (partnerinizi) aldatma olasılığınız ne kadardır?	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Ek 4. Romantik Kıskançlık Ölçeği

Bu ölçek, romantik (duygusal) ilişkilerinize yönelik duygu ve düşüncelerinizi ortaya koymak amacıyla uygulanmaktadır. Ölçekte yer alan sorular en çok önem verdiğiniz yakın ilişkinizle ilgilidir. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı cevap için ayrılan yere (X) koyarak işaretleyiniz.		Hiç		Orta düzeyde		Çok
Aşağıdaki koşullar altında ne kadar kıskançlık yaşarsınız?		1	2	3	4	5
1.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide bir başkasıyla flört ediyor ve uzunca bir süre onunla oldukça yakın dans edip kışkırtıcı bir biçimde davranıyor					
2.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide uzunca bir süre bir başkasıyla dans ediyor					
3.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide uzunca bir süre bir başkasıyla sohbet ediyor					
4.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide uzunca bir süre ortalıktan kayboluyor					
5.	Birlikte olduğunuz kişi bir partide bir ara ortadan kayboluyor					
6.	Telefonu çalıyor ve arayan kişi açar açmaz telefonu yüzünüze kapatıyor					

Ek 5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer halihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

	1-----2-----3-----4-----5-----6-----7							
Hiç katılmıyorum		Kararsızım/ fikrim yok					Tamamen katılıyorum	
1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7	
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7	
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7	
4. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7	
5. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7	
6. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7	
7. Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemsedığım kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7	
8. Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7	
9. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını isterim.	1	2	3	4	5	6	7	
10. Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7	
11. İlişkilerimi kafama çok takarım.	1	2	3	4	5	6	7	

12. Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
13. Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
14. Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
15. Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı gösterdiğimde, onların benim için aynı şeyleri hissetmeyeceğinden korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
16. Birlikte olduğum kişiyle kolayca yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
17. Birlikte olduğum kişinin beni terk edeceğinden pek endişe duymam.	1	2	3	4	5	6	7
18. Birlikte olduğum kişiyle yakınlaşmak bana zor gelmez.	1	2	3	4	5	6	7
19. Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
21. Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
22. Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
23. Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
24. Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
25. Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.	1	2	3	4	5	6	7
26. Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
27. Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
28. Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7

29. Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, "gerçek ben"den hoşlanmayacağından korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
30. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31. Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkelenendirir.	1	2	3	4	5	6	7
32. Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip inanmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
33. Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım	1	2	3	4	5	6	7
34. Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
35. Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36. Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇMİŞ

6 Mayıs 1990 tarihinde İstanbul ili Bakırköy ilçesi doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve liseyi F.M.V. Özel Ayazağa Işık Lisesinde tamamladıktan sonra, Işık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2014 yılında mezun olduktan sonra, 2016 yılında Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Ece DEMİRAY

